

Anna Aura, Jatta Junnila & Sani Kurkinen

”MEILLÄ ON LUPA OLLA YHESSÄ”

Satelliitin ja Jelpiverkon etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemuksia alueellisesta yhteistyöstä

”MEILLÄ ON LUPA OLLA YHESSÄ”

Satelliitin ja Jelpiverkon etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemuksia alueellisesta yhteistyöstä

Anna Aura, Jatta Junnila &
Sani Kurkinen
Opinnäytetyö
Syksy 2018
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Tekijät: Aura Anna, Junnila Jatta ja Kurkinen Sani

Opinnäytetyön nimi: "Meillä on lupa olla yhdessä" – Satelliitin ja Jelppiverkon etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemuksia alueellisesta yhteistyöstä

Työn ohjaajat: Onkalo Päivi ja Vähärautio Aira

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2018

Sivumäärä: 57 + 3

Opinnäytetyömme on toteutettu yhteistyössä Satelliitin ja Jelppiverkon toiminta-alueiden kuntien kanssa. Sen tarkoituksena on kuvailla Satelliitin ja Jelppiverkon etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemuksia alueellisesta yhteistyöstä. Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda esiin alueellisen yhteistyön tuomia työkäytänteitä ja hyötyjä sekä nostaa esiin alueelliseen yhteistyöhön liittyviä kehittämishaasteita ja mahdollisia ratkaisuja näihin haasteisiin. Tutkimustehtävämme ovat: Millaisia kokemuksia Satelliitin ja Jelppiverkon etsivillä nuorisotyöntekijöillä on alueellisesta yhteistyöstä? Miten alueellista yhteistyötä tulisi kehittää Satelliitin ja Jelppiverkon etsivien nuorisotyöntekijöiden mielestä?

Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen eli laadullinen tapaustutkimus. Tutkimusmenetelmänä käytettiin teemahaastattelua, mikä toteutettiin kahtena ryhmähaastatteluna. Haastatteluihin osallistui yhteensä seitsemän alueellista yhteistyötä tekevää etsivää nuorisotyöntekijää Satelliitista ja Jelppiverkosta. Vastaukset analysoitiin teemoittelemalla. Teemoja on kaksi: Kokemuksia alueellisesta yhteistyöstä sekä Haasteet ja kehittämistyö alueellisessa yhteistyössä.

Tietoperustassa perehdymme nuorisotyön periaatteisiin, etsivän nuorisotyön työnkuvaan, työmenetelmiin sekä asiakasprosessiin. Käsittelemme myös alueellista yhteistyötä ja miten se toteutuu etsivässä nuorisotyössä. Lopuksi kerromme Satelliitin ja Jelppiverkon toiminnasta.

Opinnäytetyömme tulosten perusteella Satelliitin ja Jelppiverkon etsivät nuorisotyöntekijät kokivat alueellisen yhteistyön tuovan heidän työhönsä merkittävää lisäarvoa niin asiakkaan kuin yksittäisen työntekijän ja työyhteisön kannalta. Alueellinen yhteistyö on taloudellisempaa sekä säästää ajallisia resursseja. Kuntien välinen yhteistyö lisää asiakastyön laatua ja sen toimivuutta sekä lisää yksittäisen työntekijän ja koko työyhteisön hyvinvointia ja jaksamista. Haasteita alueelliseen yhteistyöhön tuo palveluiden pirstaleisuus ja niiden siirtyminen isompiin kuntiin. Välimatkat ja etäisyydet luovat haasteita niin työntekijälle kuin asiakkaalle.

Yhteistyötahot voivat hyödyntää opinnäytetyömme tuloksia omaan kehittämistyöhönsä. Jatkotutkimuksena voisi olla koko työyhteisöverkoston alueellisen yhteistyön tutkiminen sekä Satelliitin ja Jelppiverkon asiakkaiden kokemukset alueellisesta toiminnasta ja tapahtumista.

Asiasanat: etsivä nuorisotyö, alueellinen yhteistyö, työyhteisö, yhteistyö, verkosto

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

Authors: Aura Anna, Junnila Jatta & Kurkinen Sani

Title of thesis: "We are allowed to be together" – Outreaching youth workers' experiences of regional collaboration

Supervisors: Onkalo Päivi & Vähärautio Aira

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2018 Number of pages: 57+3

This thesis is executed in collaboration with Satelliitti and Jelppiverkko. The purpose of this thesis is to describe outreaching youth workers' experiences of regional collaboration. The aim of the thesis is to adduce useful working methods and benefits achieved through regional collaboration. Our aim is also to bring out developmental challenges in regional collaboration and potential solutions to them.

This thesis is a qualitative research. Our research method was a theme interview and it was carried out with two groups. There were seven outreaching youth workers from Satelliitti and Jelppiverkko participating in these interviews. All of them work in regional collaboration. The material was analyzed thematically. There are two main themes: Experiences of regional collaboration as well as Challenges and development.

The theoretical framework of the thesis consists of principles of youth work, the job description of outreaching youth work, methods and client process. We also tell about regional collaboration and how it is organized in the outreaching youth work. In addition, we tell about the operation of Jelppiverkko and Satelliitti.

The results of this thesis show that regional collaboration brings added value to the outreaching youth workers, clients and to the whole work community. Regional collaboration is more economic and it saves time resources. Collaboration between municipalities improves the quality of client work and its functionality. It also increases the well-being and ability to cope of an individual employee and the whole work community. Challenges in regional collaboration are caused by fragmented services and the fact that services are being transferred to bigger cities. Long distances are challenges to both clients and employees.

Cooperation partners of this thesis can utilize these results to develop their own work. A further study could be to investigate the regional collaboration of the whole work community network and the experiences of Satelliitti's and Jelppiverkko's clients of regional activities and events.

Keywords: Outreaching youth work, regional collaboration, work community, collaboration, network

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	ETSIVÄ NUORISOTYÖ	9
2.1	Nuorisotyö	9
2.2	Etsivän nuorisotyön lähtökohdat, tehtävät ja tavoitteet	9
2.3	Etsivän nuorisotyön työmuodot	10
2.4	Etsivän nuorisotyön kohderyhmä ja asiakasprosessi	11
2.5	Alueellinen yhteistyö etsivässä nuorisotyössä	13
2.5.1	Alueellinen yhteistyö käsitteenä	13
2.5.2	Alueellisen yhteistyön tarve	14
2.5.3	Alueellisen yhteistyön järjestäminen etsivässä nuorisotyössä	15
2.5.4	Tutkimukset alueellisesta yhteistyöstä	19
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	22
3.1	Tarkoitus, tavoitteet ja tutkimustehtävät	22
3.2	Tutkimusmetodologia	23
3.3	Kohdejoukon kuvaus ja aineiston keruu	23
3.4	Aineiston analysointi	25
3.5	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	26
4	TUTKIMUKSEN TULOKSET	29
4.1	Kokemuksia alueellisesta yhteistyöstä	29
4.1.1	Työntekijä ja työyhteisö	29
4.1.1	Verkostomainen asiakastyö	32
4.1.2	Palvelut ja verkostot	35
4.2	Haasteet ja kehittämistyö alueellisessa yhteistyössä	38
4.2.1	Haasteet	38
4.2.2	Kehittäminen	41
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	44
6	POHDINTA	50
	LÄHTEET	53
	LIITTEET	58

1 JOHDANTO

Etsivä nuorisotyö on vakiinnuttanut paikkansa nuorisolaissa (1285/2016), jonka tavoitteena on muun muassa edistää nuorten osallisuutta, yhdenvertaisuutta sekä tasa-arvoa, tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä ja parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorisolaissa säädetään etsivän nuorisotyön tehtäväksi tavoittaa nuoria, jotka ovat tuen tarpeessa ja auttaa heitä sellaisten palvelujen ja tuen piiriin, joilla edistetään heidän kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaa sekä pääsyä koulutukseen ja työelämään. Laissa on määritelty, että etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. (Nuorisolaki 1285/2016 1:2 §, 3:10 §.) Etsivälle nuorisotyölle ominaista onkin ajatus nuoren rinnalla kulkemisesta sekä hierarkisuutta kaihtava ihminen ihmiselle -periaate. Asiakastyön erikoislaatuisuuden ohella etsivälle nuorisotyölle ominaista on verkostotyön suuri merkitys. Jotta nuorten tilanteita saataisiin eteenpäin, on yksilötyön ohessa tehtävä sujuvaa verkostotyötä. Toimivaa monialaista yhteistyötä vaaditaan, jotta nuorten yksilöllisiä tilanteita saataisiin ratkaistuksi. (Puuronen 2014, 27, 41.)

Etsivällä nuorisotyöllä voi olla suuri merkitys nuorelle, joka on vaarassa syrjäytyä. Jo yksikin aikuinen, joka on valmis kulkemaan rinnalla ja tarjoamaan tukeaan nuorelle silloin kun hän sitä tarvitsee, voi olla vaikuttamassa siihen, että nuori löytää suuntaa ja näköalaa elämälleen. Etsivä nuorisotyö voi siis vastata monenlaisiin tuen tarpeisiin ja elämäntilanteisiin. Etsivästä nuorisotyöstä nuori voi saada intensiivistä ja yksilöllistä tukea ja apua nopeallakin aikataululla. (Vilen 2018, 30.)

Pienten paikkakuntien asukkaiden haasteiksi ovat muodostuneet pitkät välimatkat kunnan sisällä ja se, että palveluja siirtyy yhä enemmän lähialueelta isompiin kuntiin, eivätkä ne siten ole tasavertaisesti kaikkien saatavilla. Palveluiden puuttumisella ja heikolla saavutettavuudella on todettu olevan etsivän nuorisotyön asiakkuutta pitkittävä vaikutus. Myös pirstaloitunut palvelujärjestelmä ja ruuhkautuneet palvelut ovat muodostuneet etsivän nuorisotyön haasteeksi. (Etsivän nuorisotyön kehittämisen tuki- projekti 2017, viitattu 28.11.2018.)

Jotta tasa-arvo esimerkiksi palveluiden saatavuudessa säilyisi pienemmissäkin kunnissa, on kehitettävä uudenlaisia työskentelyn ja yhteistyön muotoja. Alueellisella yhteistyöllä on osaltaan pyritty vastaamaan tähän tarpeeseen. Sen avulla useampi kunta voi sopia tekevänsä kuntien välistä yhteistyötä. Näin tekevät esimerkiksi opinnäytetyömme yhteistyökumppanit Satelliitti ja

Jelppiverkko. Satelliitti- etsivä nuorisotyö toimii Raahen seutukunnan alueella, johon kuuluvat Raahen, Pyhäjoki ja Siikajoki. Satelliitti toteuttaa myös nuorten työpajatoimintaa. (Satelliitti 2018a, viitattu 28.11.2018.) Jelppiverkko on nuorten aktivointipalvelu, joka toimii Kalajoen, Alavieskan, Ylivieskan, Merijärven, Oulaisten, Sievin ja Haapaveden kunnissa. Jokaisessa kunnassa työskentelee yksilövalmentaja ja etsivä nuorisotyöntekijä. (Jelppiverkko 2018a, viitattu 28.11.2018.) Satelliitin puolelta tuli toive, että tutkisimme kuntien välistä yhteistyötä heidän työhönsä liittyen. Heiltä saimme idean Jelppiverkon mukaan ottamisesta, koska Jelppiverkolla on pitkään toimineet käytännöt alueellisen yhteistyön toteuttamisesta etsivässä nuorisotyössä. Alueellista yhteistyötä pidetään yhteistyökumppaniemme keskuudessa tärkeänä, koska se osaltaan mahdollistaa etsivän nuorisotyön järjestämisen pienissä kunnissa.

Opinnäytetyömme teoreettisessa viitekehyksessä käsittelemme etsivän nuorisotyön periaatteita sekä alueellista yhteistyötä etsivässä nuorisotyössä. Kerromme Satelliitin ja Jelppiverkon toiminnasta, jotta lukijan on helpompi ymmärtää, minkälaisessa kontekstissa haastatellut etsivät nuorisotyöntekijät työskentelevät. Opinnäytetyömme on laadullinen tapaustutkimus, jonka tarkoituksena on kuvailla etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemuksia alueellisesta yhteistyöstä ja kuinka sen avulla pyritään edistämään nuorten osallisuutta, toimijuutta ja voimavaraistumista sekä ehkäisemään syrjäytymistä. Tavoitteena on tuoda esiin alueellisen yhteistyön tuomia työkäytänteitä ja hyötyjä työntekijöille, asiakkaille sekä verkostoille. Tavoitteena on nostaa esiin alueelliseen yhteistyöhön liittyviä kehittämishaasteita ja mahdollisia ratkaisuja näihin haasteisiin. Tutkimustehtäviksemme olemme muodostaneet seuraavat kaksi tehtävää: Millaisia kokemuksia Satelliitin ja Jelppiverkon etsivillä nuorisotyöntekijöillä on alueellisesta yhteistyöstä? Miten alueellista yhteistyötä tulisi kehittää Satelliitin ja Jelppiverkon etsivien nuorisotyöntekijöiden mielestä? Olemme keränneet aineistomme teemahaastatteluiden avulla ja analysoineet aineiston teemoittelemalla.

Päätimme kohdentaa tutkimustamme etsivään nuorisotyöhön, koska tämä nuorisotyön muoto kiinnostaa meitä erityisesti. Etsivän nuorisotyön liikkuvuus, erilaiset asiakasryhmät ja työmenetelmät sekä työn vakiintuminen kuntiin viime vuosien aikana on lisännyt mielenkiintoamme työmuotoon. Olemme kaikki käyneet opinnoissamme sosiaalisen nuorisotyön syventävän opintojakson sekä tehneet ammattiharjoittelun nuorisotyön parissa. Tulevaisuudessa on mahdollista, että työskentelemme nuorten kanssa tai toimimme työntekijöinä yhteistyökumppanina etsivälle nuorisotyöntekijälle. Oppimistamme opinnäytetyöprosessissa ohjaavat sosiaalialan kompetenssit. Tavoitteenamme on, että opinnäytetyön tekeminen lisää valmiuksiamme kehittämään erilaisia toimintakäytänteitä alallamme. Uskomme opinnäytetyön tekemisen opettavan meitä tuottamaan sekä

arvioimaan tietoa hyvinvoinnin edistämiseksi. Tavoitteenamme on kehittää kriittistä ja osallistavaa yhteiskuntaosaamista tutkiessamme nuorten osallisuuteen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen liittyvää asiakastyötä. Pääsemme näkemään käytännössä, millaisia prosesseja työntekijät toteuttavat epätasa-arvon ja huono-osaisuuden vähentämiseksi ja kuinka he työssään hyödyntävät monialaista yhteistyötä lisätäkseen asiakkaan etua. (Innokylä 2016, viitattu 28.11.2018). Opinnäytetyöprosessin merkitystä omalle ammatilliselle kehityksellemme olemme avanneet laajemmin pohdinnassa.

Toivomme, että opinnäytetyömme kautta Satelliitissa ja Jelppiverkossa työskentelevät etsivät nuorisotyöntekijät saavat mahdollisuuden kertoa kokemuksistaan alueellisen yhteistyön työkäytännöistä sekä niihin liittyvistä kehittämishaasteista. Varsinkin pienille kunnille alueellisen yhteistyön tekeminen voi usein olla ainoa tapa järjestää kunnassa etsivää nuorisotyötä, joten sen kehittäminen on mielestämme tärkeää. Haluamme tuoda kuuluviin etsivien nuorisotyöntekijöiden ääntä, jotka omassa työssään rohkeasti tuovat nuorten ääntä kuuluviin. Toivoisimme, että Satelliitti ja Jelppi-verkko voisivat hyödyntää tutkimuksemme tuloksia alueellisen yhteistyön kehittämisessä.

2 ETSIVÄ NUORISOTYÖ

Tässä luvussa kerromme nuorisotyön perustehtävästä sekä etsivän nuorisotyön lähtökohdista, tavoitteista, työmuodoista ja asiakasprosessista. Tämän jälkeen luvussa käsitellään alueellista yhteistyötä, mihin erityisesti keskitymme tässä tutkimuksessa.

2.1 Nuorisotyö

Nuorisotyön toteuttamisesta on säädetty nuorisolaissa (1285/2016). Nuorisotyön ja -politiikan yleisestä johtamisesta vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö, kun taas aluehallinnollisista tehtävistä vastaavat aluehallintovirastot (2:4 §). Vastuu paikallisen nuorisotyön ja -politiikan toteuttamisesta on kunnilla (3:8 §).

Nuorisotyöllä tarkoitetaan aktiivisen kansalaisuuden edistämistä, nuoren sosiaalista vahvistamista, nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukemista sekä vuorovaikutusta aikuisten ja nuorten välillä. Se on vapaaehtoiseen osallistumiseen ja nuorten tarpeisiin perustuvaa ohjattua ja yhteisöllistä toimintaa. Nuorisotyöllä voidaan katsoa olevan neljä eri perustehtävää. Yhtenä niistä pidetään nuorten socialisaatiota, eli nuorten liittämistä osaksi kulttuuria, yhteiskuntaa sekä lähiyhteisöä. Toinen nuorisotyön merkittävä tehtävä on ohjata nuorta kehittymään omaksi itsekseen, eli tuntemaan omat tarpeensa ja pyrkimyksensä. Kolmantena nuorisotyön tehtävänä pidetään niiden nuorten auttamista ja ohjaamista, joilla on haasteita yhteiskuntaan liittymisessä tai omien persoonallisten mahdollisuuksiensa toteuttamisessa. Tämä tarkoittaa tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen sekä elämänhallintaan liittyvien ongelmien korjaamista esimerkiksi kohdennetun nuorisotyön avulla, jossa toiminnan painopiste on suunnattu erityisryhmiin ja heikommassa asemassa oleviin nuoriin. Kohdennettua nuorisotyötä on esimerkiksi erityisnuorisotyö. Neljäs nuorisotyön tehtävä on vaikuttaa siihen, miten yhteiskunnan nuorille osoittamat resurssit suunnataan ja siten vaikuttaa nuorten kasvu- ja elinolosuhteisiin. (Nieminen 2007, 23-39.)

2.2 Etsivän nuorisotyön lähtökohdat, tehtävät ja tavoitteet

Nuorisolain (1285/2016 3:10 §) mukaan etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuun, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaa. Etsivä nuorisotyö

tukee nuoren pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö on nuorelle vapaaehtoista ja perustuu ensisijaisesti nuoren itsensä antamiin tietoihin ja omaan arvioonsa tarvitsemastaan tuesta.

Nuorisotyön ja etsivän nuorisotyön järjestäminen kuuluu kunnan tehtäviin. Kunnat voivat käyttää omaa harkintaansa ja päättävät itse, järjestävätkö ne etsivää nuorisotyötä. Kunta voi hakea Opetus- ja kulttuuriministeriön tarjoamaa avustusta etsivän nuorisotyön järjestämiseen aluehallintoviraston kautta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018, viitattu 31.1.2018.) Vaikka etsivän nuorisotyön järjestäminen on kunnille vapaaehtoista, toteutetaan sitä kuitenkin nykyään lähes jokaisessa Suomen kunnassa (Alanen & Kotkavuori 2014, 15). Vuodelle 2018 etsivälle nuorisotyölle myönnettiin määrärahaa noin 12,7 miljoonaa euroa ja vuonna 2017 työllä tavoitettiin 18 238 nuorta (Bamming & Walldén 2018, 8-9).

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, joka kohdistuu erityisesti tukea tarvitseviin nuoriin. Etsivän työn ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella, tai jotka tarvitsevat apua tai tukea saadakseen tarvitsemansa palvelut. (Aluehallintovirasto 2018a, viitattu 19.1.2018.) Etsivän nuorisotyöntekijän tulee tavoittaa nuori, jonka kanssa yhdessä kartoitetaan hänen tämänhetkistä elämäntilannettaan ja kuinka sitä voitaisiin vahvistaa. Kun tuen tarpeessa oleva nuori on tavoitettu, etsivä nuorisotyöntekijä lähtee yhdessä hänen kanssaan pohtimaan, millaista tukea ja palveluita nuori tarvitsee. Etsivä nuorisotyö ei siis tarjoa palveluja, vaan tukee nuorta löytämään oman polkunsä ja pääsemään elämässään eteenpäin. Työntekijän tehtävänä on ohjata ja tukea asiakasta palveluiden etsimisessä ja niihin hakeutumisessa. Etsivä nuorisotyöntekijä voi nuoren toivomuksesta osallistua nuoren tapaamisiin muiden viranomaisten kanssa. Työn päätavoitteena on se, että asiakas saa ne palvelut, joita hän tarvitsee ja jotka hänelle kuuluvat. Etsivällä nuorisotyöllä pyritään voimavaraistamaan asiakkaita sekä vahvistamaan heidän osallisuuttaan. Etsivällä nuorisotyöllä ei ole käytössään julkista valtaa eikä siihen liity minkäänlaista kontrollivelvoitetta. Näin ollen etsivä nuorisotyö ei tee päätöksiä nuoren saamista eduista tai anna nuorelle häntä velvoittavia määräyksiä. (Aaltonen 2011, 42-45; Kaartinen-Koutaniemi 2012, 79, 95.)

2.3 Etsivän nuorisotyön työmuodot

Etsivässä nuorisotyössä ammatillisuus ja ammattilaisen rooli voidaan nähdä hyvin erilaisena verrattuna perinteiseen viranomaistyöskentelyyn sekä käsitykseen asiakassuhteesta. Kohtaamisessa

ei korosteta ammattilaisen asiantuntijuutta, vaan nuoria kohdataan epämuodollisesti, niin sanotusti ruohonjuuritasolla ja matalan kynnyksen periaatteella. Tavoitteena on muodostaa luottamuksellinen yhteistyösuhde nuoren kanssa ja tätä voidaankin pitää etsivän nuorisotyön yhtenä työmuotona. Yhteistyösuhteen rakentumisessa merkittävänä piirteenä nähdään se, että siinä keskitytään työntekijän asiantuntijuuden sijaan nuoreen sekä hänen vahvuuksiensa ja selviytymistaitojensa etsimiseen yhdessä. (Puuronen 2014, 24-27.)

Etsivässä nuorisotyössä korostuvat työntekijän liikkuvuus ja aktiivisuus. Työntekijän toimintaympäristö tai työmenetelmät eivät ole sidottu toimistoon, vaan työtä voidaan toteuttaa jalkautumalla nuorten pariin tai sopimalla tapaamisia nuoren kanssa esimerkiksi kahvilaan. Työntekijä pyrkii löytämään ja kohtaamaan nuoret siellä, missä he viettävät aikaansa. Näin ollen myös sosiaalinen media on osa etsivän nuorisotyön työaluetta. (Puuronen 2014, 28-29.) Palvelujärjestelmäverkoston kehittyminen ja verkkotyö on laajentanut etsivien työntekijöiden toimintaympäristöjä siten, että jalkautuva työ on vain yksi osa etsivää nuorisotyötä. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 54.) Monialainen verkostotyö on tärkeä edellytys etsivän nuorisotyön tekemiselle. Puuronen (2014, 45) tutkimuksen mukaan etsivän nuorisotyön ympärille rakennetussa monialaisessa ryhmässä tehdään paljon keskinäistä yhteistyötä, mutta sen onnistuminen ja yhteistyön laatu vaihtelevat eri kunnissa.

2.4 Etsivän nuorisotyön kohderyhmä ja asiakasprosessi

Yhteiskunnan rakenteet ja erilaiset instituutiot määrittävät paljon nuoren elämää ja sen kulkua eri vaiheesta toiseen. Aikuisuuteen liittyvä vastuun kantaminen sekä erilaiset siirtymävaiheet, kuten itsenäistyminen tai hakeutuminen koulutukseen ja työelämään, luovat haasteita etenkin haavoittuvassa asemassa oleville nuorille. Haasteiksi siirtymävaiheiden läpikäymiseen voivat luoda sosiaalisen tuen ja verkostojen puuttuminen, työvalmiuksien tai -kokemuksen puuttuminen, mielenterveyteen liittyvät haasteet sekä runsas päihteiden käyttö. Nämä haasteet voivat hidastaa tai vaikeuttaa nuoren etenemistä siirtymävaiheista toiseen. (Juvonen 2015, 30.)

Etsivälle nuorisotyölle ja asiakasprosessille voidaan luoda tietty etenemiskaava, mutta työn luonteesta johtuen asiakkaiden prosessit ja niiden eteneminen voivat olla vaihtelevia. Asiakkuuksien kestot vaihtelevat suuresti: asiakkuus voi kestää yhdestä tapaamiskerrasta useisiin vuosiin. Etsivän nuorisotyön asiakasprosessia voidaan jäsentää jakamalla se viiteen eri osa-alueeseen: kontaktin luominen asiakkaaseen, motivoivaan työotteeseen, työskentelyyn nuoren kanssa, nuoren välittäminen tarvittavien palveluiden piiriin sekä työn lopetukseen. Etsivä nuorisotyö tapahtuu

vuorovaikutuksen kautta, mutta käytännön työtä ohjaavat myös etsivää nuorisotyötä tekevä organisaatio, kohderyhmät sekä työntekijän persoona. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 67-69; Alanen & Kotkavuori 2014, 39.)

Etsivä nuorisotyöntekijä auttaa nuorta sitoutumaan asiakasprosessiin, jonka tavoitteena on tukea hänen osallisuuttaan, itsenäistymistään ja taitoja rakentaa itselle hyvää arkea ja tulevaisuutta. Etsivässä nuorisotyössä on hyvä kiinnittää huomiota sellaisiin nuoriin, joilla on jostain syystä suurempi riski syrjäytyä, esimerkiksi sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevat nuoret, kieli- ja kulttuurivähemmistöt tai ne nuoret, joilla on fyysisiä tai psyykkisiä tuen tarpeita. Etsivän nuorisotyön kohderyhmä ja työmuotojen painopisteet määrittyvät paikallisten tarpeiden pohjalta. Vaikka etsivä nuorisotyö on kohdennettu ikä- tai ryhmäkohtaisesti kunnittain, on se kuitenkin saatavilla kaikkia sitä tarvitsevia nuoria varten. (Vilen 2018, 22-29.)

Etsivän nuorisotyöntekijän tavoitteena nuoren kanssa työskentelyssä on nuoren itsetunnon vahvistaminen, sosiaalisen toimintakyvyn vahvistaminen ja vuorovaikutustaitojen sekä elämänhallinnan kehittäminen. Näihin pyritään muun muassa yksilöohjauksen avulla, arjentaitojen ja vuorovaikutuksen harjoittelulla ja suunnittelemalla tulevaisuutta voimavarakeskeisesti. Tärkeää on, että nuori on itse aktiivinen toimija prosessissa. Etsivä nuorisotyö kulkee arjessa mukana ja mukautuu ja reagoi muuttuviin tilanteisiin tarpeen mukaan. (Vilen 2018, 30.)

Gretschel määrittelee (2002, 90-91) osallisuuden olevan tunnetta. Se paljastuu nuorten tunteista, tiedoista, tarinoista ja heidän käyttämistään paikallisista puhetavoista. Osallisuuden tunnetta kuvaavat sanat voimaantuminen ja valtautuminen, jotka kuvaavat osallisuudessa ilmentyvää tunnetta ja asiantuntijuutta. Tällöin nuori tuntee itsensä päteväksi ja pitää omaa rooliaan merkittävänä. Nämä auttavat nuorta tuomaan esiin omalle toiminnalleen asettamia tarkoituksia ja odotuksia sekä arvioimaan niiden toteutumista osana yhteisöä. Kiilakosken (2007, 13) mukaan kuitenkin pelkkä kokemus ei riitä, vaan se vaatii rinnalleen yhteisön, jossa osallisuus on mahdollista. Haasteena nuorisotyölle ja kuntapäätäjille on tavoitteiden ja työmenetelmien jäsentäminen osallisuuden vahvistamisen näkökulmasta (Viitanen & Majoinen 2002, 3).

Etsivään nuorisotyöhön voi ohjautua monin eri tavoin. Nuoren ohjautuminen etsivään nuorisotyöhön voi tapahtua nuoren oman, läheisen tai kenen tahansa henkilön yhteydenoton kautta. (Alanen & Kotkavuori 2014, 40.) Nuorisolain (1285/2016 3:11 §) mukaan puolustusvoimien ja siviilipalveluskeskuksen on ilmoitettava etsivälle nuorisotyölle ne nuoret, jotka ovat keskeyttäneet palveluksensa

tai jotka on vapautettu palveluksesta palveluskelpoisuuden puuttumisen takia. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjien on ilmoitettava etsivään nuorisotyöhön nuoret, jotka ovat jääneet ilman peruskoulun jälkeistä opiskelupaikkaa tai jotka ovat keskeyttäneet toisen asteen opinnot. Muut viranomaiset voivat ilmoittaa nuoren tiedot etsivään nuorisotyöhön, jos viranomainen arvioi nuoren tarvitsevan viipymättä tukea päästäkseen tarvitsemansa avun ja palveluiden piiriin. Nuoren kanssa toimivat säätiöt, yhdistykset tai harrastusta tarjoavat yhteisöt voivat ilmoittaa nuoren tiedot etsivään nuorisotyöhön, jos nuori tai alaikäisen nuoren vanhemmat siihen suostuvat.

”Unohdettu vähemmistö? Syrjäkylien nuoret ja kuntien hyvinvointipalvelut” on tutkimushanke, jossa on tutkittu syrjäkylissä asuvien nuorten arkea ja kokemuksia koulutusmahdollisuuksista, hyvinvointipalveluista, sosiaalisista suhteista, hyvän elämän edellytyksistä sekä tulevaisuuden unelmista. Hankkeessa pyrittiin hahmottamaan kuvaa siitä, millaista nuoren on elää kunnassa, jossa palveluja ja osallistumisen mahdollisuuksia on niukasti. Viimeaikaiset kuntaliitokset ovat tehneet kuntalaisista kaupunkilaisia ja tästä syystä nuoret usein luokitellaan keskisuurten kaupunkien asukkaisiksi. Oletetaan, että tällöin heidän ympärillään on kaupunkimainen palvelutarjonta. Pitkät välimatkat kuntakeskuksiin ja palveluihin ovat konkreettinen tekijä, joka tekee nuorien elämästä erityistä. Syrjäytymisen uhkaa lisää se, että esimerkiksi koulutukseen osallistuminen vaatii erityisiä järjestelyjä ja resursseja syrjäseuduilla asuvilta nuorilta. Nuorten yhteiskunnallista syrjäytymistä määritellään koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jäämisinä. Myös vapaa-aika on nähty merkitykselliseksi yhteiskunnallisen ja yhteisöllisyyden osallisuuden, sosiaalisen vertaistoiminnan sekä kasvamisen alueeksi. (Tuuva-Hongisto, Pöysä & Armila 2016, 9-18.)

2.5 Alueellinen yhteistyö etsivässä nuorisotyössä

Airan (2012, 129) mukaan yhteistyö on hyvin moniulotteinen ilmiö, joka on riippuvainen siitä kontekstista, missä yhteistyötä tehdään. Tässä opinnäytetyössä yhteistyötä tarkastellaan alueellisesti yhteistyötä tekevien etsivien nuorisotyöntekijöiden näkökulmasta. Seuraavassa määritellään yhteistyötä sekä alueellisuutta käsitteinä ja sen jälkeen alueellisen yhteistyön toteuttamista etsivässä nuorisotyössä. Lopuksi esittelemme Satelliitin ja Jelpiverkon toimintaa pääpiirteittäin.

2.5.1 Alueellinen yhteistyö käsitteenä

Yhteistyöstä on kyse silloin, kun ihmisillä on yhteinen työ tai tehtävä suoritettavanaan. Yhteistyöllä pyritään jonkin ongelman ratkaisuun, päätöksen tekemiseen tai uuden luomiseen yhdessä

keskustellen tai työtä tehden. Yhteistyöhön liittyy kysymys siitä, kuinka kaikki tieto ja osaaminen voidaan koota yhteen, jotta saavutettaisiin mahdollisimman kokonaisvaltainen käsitys ja ymmärrys. Yhteistyöltä vaaditaan tavoitteellisuutta ja sillä tähdätään tavoitteiden toteuttamiseen. Yhteistyölle asetetut tavoitteet eivät toteudu ilman osapuolten panostusta. (Isoherranen 2005, 14; Aira 2012, 129.)

Kun yhteistyötä tekevät osapuolet ovat tekemisissä toistensa kanssa, yhteistyö toteutuu yhteistyön osapuolten välisessä vuorovaikutuksessa. Yhteistyötä tehdessä osapuolet muodostavat sekä ylläpitävät vuorovaikutussuhteita, tiimejä ja verkostoja. Verkostonäkökulmassa yhteistyö liittyy laajempaan ympäristöön, jossa on erilaisia toimijoita ja sidosryhmiä. Yhteistyö voi toteutua hajautuneesti ja tuoda etuja, vaikka yhteistyö olisi esimerkiksi alueellisesti hajautunutta. Se kuitenkin edellyttää sitä, että yhteistyön osapuolten välillä on vuorovaikutusta. Yhteistyö on prosessi, jonka toteuttamiseen tarvitaan tasapainoilua, jotta kaikille osapuolille löytyy sopivia yhteistyön tekemisen muotoja ja sen määrää. (Aira 2012, 129-130.)

Alueellisella yhteistyöllä tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan tietyllä alueella olevien kuntien välistä yhteistyötä. Usein yksittäinen kunta on sen verran pieni, että palvelujen järjestäminen yhdessä toisten kuntien kanssa on taloudellisempaa ja vaikuttavampaa. Tällöin syntyy kuntien välistä alueellista yhteistyötä. Tämä yhteistyö voi olla muodoltaan sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä, vapaaehtoista yhteistyötä tai kuntayhtymän kautta tapahtuvaa yhteistyötä. (Numminen & Stenvall 2004, 11.)

2.5.2 Alueellisen yhteistyön tarve

Alueellisen yhteistyön tarvetta Suomessa on perusteltu muun muassa eri alueiden ja kuntien välisen erojen kasvulla. Muuttoliikkeen myötä toiset kunnat ovat pienentyneet väkiluvultaan, kun taas toiset kunnat ovat kasvaneet. Syrjäseuduilla palvelujen järjestäminen kaikille kunnan asukkaille tasavertaisesti on haastavaa ja resurssien sekä palvelutarpeiden välillä on usein ristiriitaa. Kunnissa tarvetta tehdä yhteistyötä muiden kuntien kanssa ovat osaltaan luoneet teknologian ja tietoliikenneyhteyksien kehitys. Oleellisena osana alueellisessa yhteistyössä pidetään eri kuntien voimavarojen kokoamista yhteen. Tällä voidaan saavuttaa muun muassa pienten kuntien mahdollisuus päästä osallisiksi esimerkiksi sellaisiin hankkeisiin, joihin kunnilla ei yksinään olisi voimavaroja. Arvioiden mukaan kuntien välisen yhteistyön myötä voidaan lisätä kansalaisten välistä yhdenvertaisuutta, kun kuntien väliset erot tasoittuvat. (Numminen & Stenvall 2004, 14.)

2.5.3 Alueellisen yhteistyön järjestäminen etsivässä nuorisotyössä

Vastuu paikallisen nuorisotyön ja -politiikan toteuttamisesta on kunnilla. Tämä tarkoittaa sitä, että kuntien on luotava paikalliset olosuhteensa huomioiden edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle, eli järjestää palveluja ja tiloja nuorille sekä tukea nuorten kansalaistoimintaa. (Nuorisolaki 1285/2016 3:8 §.) Kunnallisten toimijoiden lisäksi nuorisotyötä toteutetaan lukuisissa muissa organisaatioissa, järjestäytyneissä yhteisöissä sekä moniammatillisissa ryhmissä (Nieminen 2007, 39).

Aluehallintovirasto myöntää valtionavustuksia etsivän nuorisotyön toteuttamiselle ja avustuksen tarkoituksena on edistää nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä vähentää koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien määrää. Aluehallintovirasto voi myöntää harkinnanvaraista avustusta etsivän nuorisotyöntekijän palkkaukseen. (Aluehallintovirasto 2018a, viitattu 19.1.2018.) Kun kunnat yhdessä järjestävät etsivää nuorisotyötä, kuntien tulee laatia asiasta yhteistyösopimus. Yhteistyösopimuksessa tulee ilmetä se, mikä kunta toimii valtionavustuksen hakijana ja saajana. Se kunta, jolle avustus myönnetään, vastaa avustuksen käytöstä ja siihen liittyvästä selvityksen tekemisestä myös muiden yhteistyökuntien osalta. (Aluehallintovirasto 2018b, viitattu 23.3.2018.) Esimerkiksi Satelliitti- ja Jelppiverkko-toiminnat perustuvat kuntien väliseen yhteistyösopimukseen.

Nuorisotyölle ominaista on yhteistyön perinne, joten verkostoissa työskentelyn ei pitäisi olla ongelmallista nuorisotyölle ja nuorisotyöntekijöille. Verkostotyö mahdollistaa työntekijän keskittymisen omaan ydinosaamiseensa sekä samalla muiden verkostoon kuuluvien osaamisen hyödyntämisen omaksi ja kaikkien yhteiseksi hyödyksi. Verkostojen avulla monimutkaistuvia ja muuttuvia tilanteita on helpompi hallita, mistä johtuen niiden merkitys on korostunut viime vuosina. Toimiakseen verkostotyölle on oltava jokin päämäärä ja yhteinen tavoite. Yhteisen tavoitteen asettaminen vaatii verkostolta yhteistä keskusteluaikaa. Verkoston rakentamiselle tarvitaan tahtoa, jotta se on tavoitteellista. (Soanjärvi 2007, 155-159.) Yhteistyö voi alkaa työntekijöiden työssä kohtaamistaan kehittämistarpeista, jotka voivat edetä kehittämissuunnitelmiin, joilla voidaan vastata asiakkaiden akuuteihin palvelutarpeisiin. Näillä projekteilla voidaan kehittää monialaista yhteistyötä uusissa tilanteissa ja avata uusia näkökulmia. (Kuure & Lidman 2018, 23.)

Yhteistyö tuottaa työlle lisäarvoa. Nuorten tilanteet ovat usein moniongelmaisia ja niiden ratkaisu vaatii useita näkökulmia ja erilaisia ammattilaisia sekä heidän taitojaan. Yhteistyötä tehdessään ammattilainen ei jää havaintoineen ja huolineen yksin, vaan ongelmiin voidaan puuttua usean työntekijän voimin. Yhteistyöllä työ voidaan organisoida niin, että päällekkäisyyksiltä ja katvealueilta

voidaan välttyä ja asiakasprosesseihin saadaan jatkuvuutta, jolloin työssä voidaan keskittyä asiakkaan ongelmien ratkaisemiseen. (Kuure & Lidman 2018, 12.)

Etsivä nuorisotyö hyötyy vertaisverkostoitumisesta niin valtakunnallisesti kuin alueellisestikin ja se onnistuu tehtävässään parhaiten, kun tehdään yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Verkostoissa työskennellessään etsivän nuorisotyöntekijän on tunnettava nuorten palvelujärjestelmää sekä paikalliset toimijat. Etsivä nuorisotyöntekijän tulee pitää huoli siitä, että nuori tulee kuulluksi verkostoissa ja että nuori säilyttää oman toimijuutensa itseensä liittyvissä asioissa. Yhteistyö alueellisesti on kuitenkin erilaista, koska tarpeet, toimijat ja toimintakulttuuri vaihtelevat. Etsivän nuorisotyön kannalta etsivien nuorisotyöntekijöiden olisi tärkeä osallistua keskeisiin työryhmiin ja ylläpitää suhteita muihin yhteistyökumppaneihin, jotka ovat nuorten kannalta tärkeitä. Verkostoyhteistyön hyvänä käytänteenä on nähty etsivien nuorisotyöntekijöiden omat paikalliset, alueelliset ja valtakunnalliset verkostot. Etsivän nuorisotyön kannattaa hakeutua yhteistyöhön lähialueiden, samankokoisten tai muuten toimintaympäristöltään tai -kulttuuriltaan samanlaisten kuntien ja kaupunkien kollegoiden kanssa. Tällainen verkostoituminen edistää hyvien käytänteiden jakamista, oman ammatti-identiteetin rakentamista sekä yhteisen käsityksen syntymistä. (Vilen 2018, 49-55.)

Nuorisolain (1285/2016 3:9 §) mukaan paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten on kunnassa oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu yhteistyöryhmä. Verkoston kohderyhmänä ovat kunnassa asuvat nuoret ja sen tehtävänä on edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteuttamiseksi. Verkoston tehtävänä on koota tietoa nuorten kasvu- ja elinoloista ja arvioida niiden tietojen pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi. Sen tehtävänä on edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, tiedonvaihdon sujuvuutta sekä yhteisien menettelytapoja nuorten palveluihin ohjaamisessa. Verkoston tulee toimia vuorovaikutuksessa seurakuntien, nuorisotalojen järjestöjen ja nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Kaksi tai useampi kunta voivat yhdessä luoda yhteisen verkoston.

Satelliitti

Satelliitti on palvelu, jota hallinnoi Raahen kaupungin nuorisotoimi. Se järjestää nuoria aktivoivaa ja ohjaavaa toimintaa Raahen seutukunnassa Raahen, Pyhäjoen ja Siikajoen kunnissa. Palvelua järjestetään koulutuksen tai työelämän ulkopuolella oleville 15-29-vuotiaille nuorille. Pääasiallisina toimintamuotoina Satelliitissa ovat etsivä nuorisotyö sekä työpajatoiminta. Etsivän nuorisotyön

palvelut ovat saatavilla kaikissa kolmessa Raahen seutukunnan kunnassa ja työpajatoimintaa on Raahessa ja Siikajoella. Siikajoella ja Raahessa järjestetään valmennusmuotoista starttipajatoimintaa. Tämän lisäksi Raahessa on työpalvelutoimintaa. Satelliitti-etsivä nuorisotyö tavoittelee neuvoa tai opastusta kaipaavia nuoria, tarjoaa heille ilmaista ohjausta ja neuvontaa, auttaa opiskelu- tai työpaikan löytymisessä, antaa tietoa ja opastaa taloudellisissa asioissa ja asumisessa sekä antaa nuorelle tukea elämänhallintaan. Satelliitin etsivä nuorisotyö hyödyntää nuorten ohjaamisessa perinteisiä nuorisotyön keinoja, kuten esimerkiksi viikoittaisia avoimia ovia, teemallisia tapahtumapäiviä, päivätärskijä ja tarpeen mukaan perustettavia pienryhmiä. (Satelliitti 2018a, viitattu 8.2.2018; Satelliitti 2018b, viitattu 25.3.2018.)

Satelliitti-palvelun juuret ovat vuodessa 2005, jolloin Raahen kaupunki sai kehittämisrahaa nuorten työpajatoimintaan. Tällöin työpajatoiminta aloitettiin ROTI-hankkeen nimellä. Vuonna 2007 toimintaa jatkettiin Satelliitti-työpajatoiminnan nimellä ja se siirtyi sosiaalitoimen perusturvalautakunnan alaisuuteen. Kun sosiaali- ja terveystoimi yhdistyivät vuonna 2011, päätettiin Satelliitti-työpajatoiminta siirtää nuorisolautakunnan alaisuuteen ja jättää se Raahen kaupungin omaksi toiminnaksi. (Raahen kaupunki 2010.) Vuonna 2016 Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Raahen ja Siikajoen nuorisotoimen edustajat ja Raahen Satelliitin työpajan henkilökunta kokoontuivat ja tarkastelivat mahdollisuutta siitä, että Siikajoen etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoimintatoiminta yhdistettäisiin osaksi Raahen Satelliitin toimintakokonaisuutta. Taustalla oli se, että Satelliitti-toimintakokonaisuus on saavuttanut hyviä tuloksia ja uskottavuutta niin etsivässä nuorisotyössä kuin työpajatoiminnassa. Siikajoki on pieni kunta ja nähtiin kannattavana ajatus siitä, että yhteistyö vakiintuneen toimijan kanssa voisi tuoda Siikajoen etsivälle nuorisotyölle ja työpajatoiminnalle samanlaista vaikuttavuutta ja toiminnan tasoa kuin Satelliitissa. Yhdistymisen myötä Raahen vastaisi valtionavustusten hakemisesta, mutta kumpikin kunta vastaa työntekijöidensä palkkauksesta. Siikajoki kuitenkin tulisi noudattamaan etsivässä nuorisotyössä ja työpajatoiminnassa Satelliitin toimintaperiaatteita ja malleja. Siikajoki liittyi Satelliitti-toimintaan vuoden 2016 joulukuussa. (Raahen kaupunki 2016.)

Satelliitti-palvelu työllistää seitsemän työntekijää: etsiviä nuorisotyöntekijöitä on kolme, työvalmentajia on kolme ja yksi työntekijä tekee erityisnuorisotyötä ja työvalmennusta. Seitsemästä työntekijästä viisi on työsuhteessa Raahen ja kaksi Siikajoen kuntaan. Raahen etsivä nuorisotyö tekee etsivää nuorisotyötä Pyhäjoen kunnalle yhteistyösopimuksella. Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta tekevät tiivistä ja tuloksellista yhteistyötä nuorten kanssa ja nuoret liikkuvat sujuvasti näiden kahden

toimintamuodon välillä. (Satelliitti 2018a, viitattu 27.11.2018; Satelliitti 2018b, 2-7, viitattu 25.3.2018.)

Ohjaamotoiminnan käynnistäminen Raahessa -hanke käynnistyi vuoden 2018 alussa ja Satelliitin etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta ovat hankkeessa keskeisiä toimijoita. Hankkeessa perustetaan monialainen palvelupiste, jossa 15-29-vuotiaiden nuorten on mahdollista yhden luukun periaatteella mahdollista ohjautua tarvitsemiinsa palveluihin. Hankkeen aikana Raahen alueelle luodaan toiminta- ja yhteistyömalli, joka ennalta ehkäisee nuorten syrjäytymistä ja edistää nuorisotakuun toteutumista ja samalla selvitetään yhteistyömahdollisuutta Raahen seutua ympäröiviin kuntiin. (Raahen 2018, viitattu 28.11.2018; Ohjaamotoiminnan käynnistäminen Raahessa -hanke 2018, viitattu 28.11.2018.)

Jelppiverkko

Jelppiverkko on 15-28-vuotiaille nuorille tarkoitettu aktivointipalvelu, jonka tarkoituksena on auttaa asiakasta löytämään ratkaisuja elämän erilaisiin solmukohtiin. Ne voivat liittyä esimerkiksi opiskeluun, työelämään, mielenterveyteen tai elämänhallintaan liittyviin asioihin. Jelppiverkko toteuttaa työpajatoimintaa sekä etsivää nuorisotyötä. Jelppiverkon toimintaa rahoittaa pääosin valtio ja työnantajana toimivat kunnat. Jelppiverkko toimii Kalajoen, Merijärven, Alavieskan, Ylivieskan, Oulaisen, Sievin ja Haapaveden kuntien alueella ja jokaisesta kunnasta löytyy etsivä nuorisotyöntekijä ja yksilövalmentaja. Yksi etsivä nuorisotyöntekijä ja yksilövalmentaja työskentelevät kahdessa kunnassa. Jelppiverkossa työskentelee yhteensä viisi etsivää nuorisotyöntekijää ja kuusi yksilövalmentajaa. Seutukunnallisia työntekijöitä ovat toiminnan koordinaattori ja työhönvalmentaja. (Jelppiverkko 2018a, viitattu 25.3.2018.) Jelppiverkon organisaatioon kuuluu seutukunnallinen ohjausryhmä, jonka tehtävänä on toimia Jelppiverkon yhteisten asioiden päätösten tekijänä, valvoa yhteisten hankkeiden toteutumista ja avustusten käyttöä, kehittää toimintaa koko toiminta-alueella sekä linjata yhteisiä toimintatapoja. (Somero 2017, viitattu 28.11.2018.)

Jelppiverkko on seinätön työpaja ja idea siihen lähti liikkeelle, kun seinälliset työpajat lopettivat toimintansa monissa toiminta-alueen kunnissa ja tuntui turhalta perustaa perinteisiä työpajoja uudestaan pieniin kuntiin. Työpajatoimintaa päätettiin ryhtyä kehittämään verkostomuotoisesti ilman fyysisesti olemassa olevaa työpajaa ja se loi uuden ratkaisun valtakunnallisella tasolla. Tavoitteena oli luoda koulutukseen ja työelämään siirtymistä tukeva ja syrjäytymistä ehkäisevä toimintamalli sekä vahvistaa nuorten sosiaalisia taitoja ja elämänhallintaa. Tavoitteena oli tiivistää verkostotyötä

ja viranomaisyhteistyötä. Jelppiverkko-nuorten aktivointipalvelu syntyi keväällä 2009 ja sitä hallinnoi Oulaisten kaupunki. Seinättömän työpajan palvelua täydentää etsivä nuorisotyö. Työpajan seinättömyys tarjoaa nuorelle mahdollisuuden yksilöllisemmän polun löytämiseen ilman aikarajoitteita. Jelppiverkon seinättömän työpajan yhtenä vahvuutena nähdään työntekijöiden mahdollisuus kentälle jalkautumiseen. (Jelppiverkko 2018b, viitattu 25.3.2018.)

Jelppiverkko tarjoaa kahvila- ja muuta ryhmätoimintaa ja osallistuu erilaisten tapahtumien järjestämiseen muiden toimijoiden kanssa. Jokaisessa Jelppiverkkoon kuuluvissa kunnissa on omannäköistä ryhmätoimintaa siten, miten paikalliset tarpeet kunnissa näkyvät. Jelppiverkko järjestää alueellisen ryhmäpäivän kerran kuussa ja se järjestetään vuorotellen toiminta-alueen kunnissa. (Jelppiverkko 2018a, viitattu 25.3.2018.)

2.5.4 Tutkimukset alueellisesta yhteistyöstä

Vuoden 2015 Kunnallisen nuorisotyön tulevaisuusodotus-raportin (Suomen nuorisoyhteistyö – Alianssi ry & Suomen Kuntaliitto, 37-38) kyselyyn vastanneista kunnista 64 prosenttia on tuottanut nuorisopalveluita omaa kuntaa laajemmalla alueella. Raportissa mainitaan, että joissain kunnissa tehdään säännöllisesti seutukunnallista eli alueellista yhteistyötä nuorisopalveluiden tuottamisessa. Kyselyyn vastanneet olivat maininneet oman kunnan nuoria laajemmalle kohderyhmälle suunnatuiksi palveluiksi muun muassa nuorisotiedotuksen ja -neuvonnan, tapahtumat ja retket sekä verkkonuorisotyön. Myös etsivää nuorisotyötä, työpajatoimintaa ja hankkeita toteutetaan naapurikuntien välisessä yhteistyössä.

Yli kuntarajojen tuotetut palvelut ovat tulosten mukaan hyödyttäneet niitä kuntia, jotka ovat alueellisessa toimintamallissa mukana. Yleisimpänä hyötynä on nähty taloudelliset säästöt. Toiseksi hyödyllisimpänä on nähty palveluiden laaja-alainen tuottaminen asiakaspohjan laajentumisen näkökulmasta. Kolmanneksi hyödyllisimpänä on koettu henkilöstöosaamisen varmistaminen. Muina hyötyinä nähtiin muun muassa palvelujen laadun parantaminen sekä palvelujen saatavuuden parantaminen. Hyvinä asioina koettiin tapahtumien ja toiminnan parempi näkyvyys, nuorten elinpiirin laajentuminen sekä paremmat henkilöstöresurssit. Kyselyyn vastanneista kunnista suurin osa koki, että lähipalvelut ja omaa kuntaa laajemmalla alueella tuotettavilla palveluilla on paikkansa nuorisopalveluiden kokonaiskuvassa. Verkkonuorisotyön ja nuorisotiedotuksen ja -neuvonnan nähtiin soveltuvan parhaiten yhtä kuntaa laajemmalle alueelle. (Suomen nuorisoyhteistyö – Alianssi ry & Suomen Kuntaliitto 2015, 38.)

Vuonna 2018 ilmestyneen ”Valtakunnallinen etsivän nuorisotyön käsikirja” -perehdytysoppaan kehittämisprosessiin kuului etsiville nuorisotyöntekijöille suunnattu kyselytutkimus, jonka tavoitteena oli kartoittaa etsivän nuorisotyöntekijöiden näkemystä oman työnsä perustehtävästä, haasteista, arvopohjasta sekä mahdollisuuksista liittyen työmuodon kehittämiseen, tuen ja koordinaation tarpeeseen, viestinnän ja osaamisen kehittämiseen sekä johtamiseen. Kyselyn tuloksissa ilmeni, että etsivät nuorisotyöntekijät pitävät keskeisimpinä työtä ohjaavina arvoina nuorilähtöisyyttä, vapaaehtoisuutta ja luottamuksellisuutta. Työn perustehtäväksi määriteltiin tuen tarpeessa olevat nuoret, luottamuksellisen suhteen luominen heihin sekä heidän tukemisensa eteenpäin elämässä ohjalla sopiviin palveluihin ja nuoren rinnalla kulkeminen. Tärkeänä etsivät nuorisotyöntekijät pitivät alueellista koordinaatiota. Koordinaatiolta odotettiin muun muassa mahdollisuuksia tavata muita etsiviä nuorisotyöntekijöitä sekä alueen etsivän nuorisotyöntekijöiden ajatusten kokoamista. (Etsivän nuorisotyön kehittämisen tuki- projekti 2017, viitattu 20.4.2018.)

Tulosten kautta tuli esiin se, että etsivän nuorisotyöntekijöiden arkeen vaikuttavia tekijöitä olivat alueelliset, kunnan kokoon ja etsivän nuorisotyön organisaatioon liittyvät asiat. Esiin tuli useamman kunnan työskentelyalueen, laajojen liitoskuntien ja maaseutukuntien haasteet liittyen pitkiin välimatkoihin. Haasteena koettiin maakuntakeskuksiin keskittyneet palvelut, jolloin ne eivät ole samanarvoisesti kaikkien nuorten käytettävissä. Tällaisissa kunnissa julkiset liikenneyhteydet voivat olla heikot ja etsivä nuorisotyöntekijä joutuu käyttämään omaa autoaan, jotta voi tavata ja kuljettaa nuorta. Palveluiden puuttuminen ja heikko mahdollisuus niihin pääsemiseen todettiin pidentävän etsivän nuorisotyön asiakkuutta. Suuremmilla paikkakunnilla toimijat ovat siiloutuneet, eli he pitäytyvät omissa toiminnoissaan, palvelut ovat ruuhkaisia ja pirstaleisia ja toimivan verkostoyhteistyön rakentaminen voi olla haastavampaa. (Etsivän nuorisotyön kehittämisen tuki- projekti 2017, viitattu 20.4.2018.)

Tulosten mukaan nuorten mahdollisuudet ovat suppeammat pienillä paikkakunnilla verrattuna isompiin. Toisen asteen opintoihin tulee usein lähteä toiselle paikkakunnalle. On huomattu, että kasvukeskuksiin lähtevät ne nuoret, joilla asiat ovat hyvin ja ne nuoret, joilla on haasteita elämässään, juuttuvat omalle paikkakunnalleen. Paikkakunnalle jääneiden nuorten opiskelu- ja työllisyysmahdollisuudet ovat heikot ja arki voi olla näköalaton. Jos palvelut puuttuvat, voi etsivän nuorisotyöntekijän työ olla haasteellista. Suurten kaupunkien osalta on huomattu, että nuoria on paljon resurssien määrään verrattuna ja nuorten on helppo jäädä syrjään palveluista. Jos nuori on muuttanut kaupunkiin paremman toivossa muualta, voi yksinäisyys ja osattomuus olla osana arkea,

koska tukiverkosto voi olla muualla. (Etsivän nuorisotyön kehittämisen tuki- projekti 2017, viitattu 20.4.2018.)

Etsivä nuorisotyö on erinäköistä eri paikoissa ja se näkyy etsiville nuorisotyöntekijöille tehdyn kyselytutkimuksen tuloksissa. Jotkut kunnat keskittyvät alueelliseen yhteistyöhön, jolloin työntekijä voi alueellaan tehdä etsivän nuorisotyön lisäksi nuorisotyötä kyläkouluilla. Katu- ja kenttätyön merkitys tietyissä kunnissa on merkittävä ja sillä on pitkät perinteet, kun taas pienemmillä paikkakunnilla sille ei ole ollut tarvetta tai tehokasta toteutustapaa, koska nuorilla ei ole kokoontumispaikkoja. Joissain kunnissa painotetaan ennaltaehkäisevää työtä ja etsivä nuorisotyö osallistuu esimerkiksi retkitoimintaan ja tällöin työntekijät ja palvelut tulevat jo varhaisessa vaiheessa nuorille tutuiksi. Ajankohtaisten ja alueellisten tekijöiden rinnalla väestörakenne, paikallinen kulttuuri ja tilanteet vaikuttavat paljon etsivän nuorisotyön tekemiseen. (Etsivän nuorisotyön kehittämisen tuki- projekti 2017, viitattu 20.4.2018.)

Kyselyn myötä etsivät nuorisotyöntekijät nostivat tärkeimmiksi yhteistyökumppaneiksi itse nuoret, koulut ja oppilaitokset, sosiaalityön palvelut, päihde- ja mielenterveyspalvelut ja nuorten työpajat. Avointen vastausten myötä nousivat esiin muun muassa lähikuntien ja muiden organisaatioiden etsivät nuorisotyöntekijät, seurakunnat, puolustusvoimat ja siviilipalvelukeskus, asumispalvelut ja erilaiset alueelliset hankkeet. (Etsivän nuorisotyön kehittämisen tuki- projekti 2017, viitattu 20.4.2018.)

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Jotta olemme voineet tehdä tämänkaltaisen tutkimuksen, on meidän täytynyt perehtyä siihen, mitä alueellinen yhteistyö on ja mitä se tarkoittaa etsivässä nuorisotyössä. Aluehallintoviraston nuorisotoimen yhtenä tehtävänä on etsivän nuorisotyön kehittäminen ja paikallinen tukeminen (Aluehallintovirasto 2018, viitattu 28.11.2018). Tutkimustamme varten olemme vierailleet Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa saadaksemme ymmärrystä etsivän nuorisotyön toteuttamisesta alueellisesti Pohjois-Pohjanmaan alueella. Tutkimuksessamme olemme olleet kiinnostuneita etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemuksista alueellisesta yhteistyöstä sekä siitä, millaisia haasteita alueelliseen yhteistyöhön heidän mielestään liittyy. Tässä luvussa kerromme tutkimuksemme toteutuksen eri vaiheista.

3.1 Tarkoitus, tavoitteet ja tutkimustehtävät

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemuksia alueellisesta yhteistyöstä, jonka avulla pyritään edistämään nuorten osallisuutta, toimijuutta ja voimavaraistumista sekä ehkäisemään syrjäytymistä. Tutkimuksen tavoitteena on tuoda esiin alueellisen yhteistyön tuomia työkäytänteitä ja hyötyjä sekä työntekijälle, asiakkaalle ja verkostolle. Tavoitteena on nostaa esiin alueelliseen yhteistyöhön liittyviä kehittämishaasteita ja mahdollisia ratkaisuja näihin haasteisiin. Aluehallintovirasto on kokenut aiheen merkitykselliseksi, koska heillä on tahto tehdä alueellista yhteistyötä. Yhteistyökumppanit kokevat tarpeelliseksi tutkia alueellisen yhteistyön tuomaa lisäarvoa etsivälle nuorisotyölle työntekijöiden ja asiakastyön näkökulmasta.

Opinnäytetyössämme on kaksi tutkimustehtävää:

1. Millaisia kokemuksia Satelliitin ja Jelppiverkon etsivillä nuorisotyöntekijöillä on alueellisesta yhteistyöstä?
2. Miten alueellista yhteistyötä tulisi kehittää Satelliitin ja Jelppiverkon etsivien nuorisotyöntekijöiden mielestä?

3.2 Tutkimusmetodologia

Opinnäytetyömme on toteutettu laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimusotteella. Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja kohteen mahdollisimman monipuolinen tutkiminen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 161). Kyseessä on laadullinen tapaustutkimus. Tapaustutkimuksessa tapauksen käsitteellä tarkoitetaan tutkimuksen kohdetta, joita voi olla yksi tai useampi. Tapaus voi olla esimerkiksi perhe, yhteisö, organisaatio, tapahtuma tai fyysinen yksikkö. Tärkeää on pystyä perustelemaan, miksi juuri kyseistä tapausta eli tutkimuksen kohdetta halutaan tutkia. (Saarela-Kinnunen & Eskola 2015, 180-184.) Opinnäytetyömme tutkittava tapaus on alueellinen yhteistyö etsivässä nuorisotyössä. Olemme kohdistaneet tutkimuksemme kahteen tahoon, Satelliittiin ja Jelppiverkkoon.

3.3 Kohdejoukon kuvaus ja aineiston keruu

Olemme valinneet opinnäytetyön kohdejoukon tarkoituksenmukaisesti, mikä on tyypillistä laadulliselle tutkimukselle. Tutkimuksen kohdejoukkona ovat henkilöt, joilla on kokemusta, tietoa tai asiantuntijuutta tutkittavasta ilmiöstä. (Hirsjärvi ym. 2014, 164; Tuomi & Sarajärvi 2018, 98.) Opinnäytetyömme kohdejoukkona ovat etsivät nuorisotyöntekijät, jotka tekevät etsivää nuorisotyötä Satelliitissa ja Jelppiverkossa. Satelliitissa etsiviä nuorisotyöntekijöitä on neljä ja Jelppiverkossa viisi. Kaikki nämä etsivät nuorisotyöntekijät työskentelevät alueellista yhteistyötä tehden. Opinnäytetyösämme haluamme kuvata etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemuksia, joten kohdejoukon rajaus on selkeä. Etsivillä nuorisotyöntekijöillä on asiantuntijuutta, tietoa sekä käytännön työkokemusta tutkimastamme aiheesta.

Yleisin haastattelumenetelmä laadullisessa tutkimuksessa on teemahaastattelu. Se etenee etukäteen valittujen teemojen ja niihin liittyvien tarkentavien kysymysten pohjalta. Teemojen valinta tulee tehdä niin, että ne pohjautuvat opinnäytetyön viitekehukseen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87-88.) Muodostimme teemahaastattelurungon (liite 1) opinnäytetyömme tietoperustasta nousseiden teemojen perusteella.

Laadullisessa tutkimuksessa tietoa hankitaan siten, että tutkija toimii itse tietojen kerääjänä ja aineisto kerätään luonnollisissa tilanteissa. Tutkimuksessa suositaan laadullisia metodeja, joiden avulla tutkittavien henkilöiden näkökulmat pääsevät hyvin esille. Toteutimme teemahaastattelun ryhmähaastatteluna. Ryhmähaastattelussa nimensä mukaan haastatellaan useampaa henkilöä

yhtä aikaa. Ryhmähaastattelu vie vähemmän aikaa kuin henkilöiden yksittäiset haastattelut. Tämä ei kuitenkaan tarkoita haastattelijan työn helpottumista, koska ryhmähaastattelussa on huomioitava ryhmän vaikutus. Haastattelijan tulee haastattelutilanteessa huomioida se, että kaikkien haastateltavien ajatukset ja mielipiteet tulevat tasavertaisesti huomioitua sekä se, että kaikilla haastateltavilla on yhtäläiset mahdollisuudet osallistua tiedon tuottamiseen. Ryhmähaastattelun kautta saadaan tutkittavasta aiheesta tiivistettyä tietoa. (Kananen 2010, 53.) Muodostimme ryhmät niin, että Satelliitin etsivät nuorisotyöntekijät olivat omassa ryhmässään ja Jelppiverkon etsivät nuorisotyöntekijät omassaan. Päädyimme tällaiseen ryhmäjakoon siksi, koska etsivät nuorisotyöntekijät tekevät työtä yhteistyössä toistensa kanssa. Näin ollen uskoimme keskustelun ja ajatusten jakamisen olevan näissä ryhmissä luontevaa. Haastateltavien työntekijöiden lukumäärällä oli osaltaan vaikutusta valintaamme.

Etsiviin nuorisotyöntekijöihin olimme yhteydessä sähköpostitse, jossa lähetimme saatekirjeen (liite 2) sekä teemahaastattelurungon ja sovimme haastattelun toteutuksesta. Toimme esiin sen, että osallistuminen on vapaaehtoista. Pyysimme heitä ilmoittamaan, jos he eivät osallistu haastatteluun. Lopulta haastatteluihin osallistui yhteensä seitsemän etsivää nuorisotyöntekijää: kolme työntekijää Satelliitista ja neljä Jelppiverkosta.

Satelliitin ja Jelppiverkon etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa sovittiin haastattelupaikka ja -ajankohta sen jälkeen, kun opinnäytetyön suunnitelma oli valmis. Haastattelut toteutettiin toukokuun 2018 aikana Satelliitin ja Jelppiverkon työntekijöiden ehdottamissa tiloissa. Haastattelutilanteissa yksi meistä toimi päähaastattelijana ja kaksi havainnoivat haastattelua lisäten tarvittaessa kysymyksiä. Yksi meistä teki muistiinpanoja haastatteluista. Etukäteen sovitusta rooleista huolimatta olimme kaikki lopullisessa haastattelutilanteessa tasavertaisesti äänessä, ja koimme sen toimivaksi menetelmäksi. Äänitimme haastattelut nauhurilla ja yhteensä haastattelut kestivät neljä tuntia ja 27 minuuttia. Teemahaastattelussa haastattelijan tulee olla joustava, jotta hän mahdollistaa muiden teemojen esiin nousemisen haastattelun edetessä. On oltava varovainen siinä, ettei vahingossa johdattele kysymyksillään keskustelua haluamaansa suuntaan. (Kananen 2010, 55-57.) Haastattelutilanteet olivat hyvin keskustelunomaisia ja luontevia. Vapaa keskustelu mahdollisti myös uusien teemojen esiin nousemisen. Keskustelua syntyi helposti ja puheenvuorot jakautuivat tasaisesti haastateltavien välillä. Haastateltavat itse antoivat toisilleen puheenvuoroja, jotta kaikki pääsivät ääneen. Haastattelut etenivät suurilta osin etukäteen suunnittelemamme teemahaastattelurungon mukaan, mutta haastattelu ajautui välillä eri teemaan tai ohi aiheen. Olimme haastattelutilanteessa tarkkoina siitä, ettemme johdattelisi kysymyksillämme vastauksia tiettyyn suuntaan.

3.4 Aineiston analysointi

Aineiston analyysitapaa tulee miettiä jo aineistoa kerätessä (Hirsjärvi & Hurme 2008, 136). Analyysivaiheessa tutkijalle selviää, millaisia vastauksia hän saa tutkimustehtäviinsä. Kun aineisto on kerätty, tulisi sitä alkaa analysoida välittömästi, jotta sitä voi tarvittaessa täydentää ja selventää. Tärkeää analyysitavan valinnassa on valita sellainen analyysitapa, joka tuo parhaiten vastauksen tutkimustehtävään. (Hirsjärvi ym. 2014, 224.)

Kun haastattelut oli tehty, litteroimme ne pian haastattelutilanteen jälkeen, jotta käyty keskustelut olivat tuoreina mielessämme eikä vääriä tulkintoja pääsyt muodostumaan. Litterointi tehtiin sanatarkasti, koska halusimme mahdollisimman tarkan kuvauksen ja aidon tallennuksen haastatteluista. Koska toteutimme kaksi teemahaastattelua, oli meillä siis kaksi haastatteluaineistoa litteroitavana. Haastatteluaineistoa tuli yhteensä 88 sivua Arial Narrow 12-fontilla rivivälin ollessa 1,5. Saimme runsaan ja monipuolisen aineiston.

Päätimme analysoida saadun aineiston teemoittelemalla. Teemoittelulla tarkoitetaan aineiston jäsentämistä erilaisten teemojen mukaisesti (Eskola & Vastamäki 2015, 43). Teemoittelussa esiin nousevat teemat saattavat pohjautua teemahaastattelun teemoihin ja varsinkin lähtökohtateemat luultavasti nousevat esiin. Aineistosta voi nousta esille myös täysin uusia teemoja. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 173.) Aloitimme aineiston analysoinnin tutustumalla aineistoon huolellisesti lukemalla sitä läpi. Analyysivaiheessa tarkastellaan sellaisia aineistosta nousevia piirteitä, jotka toistuvat usein ja ovat yhteisiä usealle haastateltavalle (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, viitattu 24.3.2018). Teemoitimme alussa aineistoa teemahaastattelurungon mukaisten teemojen pohjalta ja huomasimme nopeasti, että teemat olivat niin lähellä toisiaan, että niitä oli vaikea erotella. Tulostimme litteroidut haastatteluaineistot ja luimme aineistoa kiinnittäen erityistä huomiota siihen, mitkä asiat haastateltavien kerronnassa olivat sellaisia, jotka vastasivat tutkimustehtäviämme ja mitkä asiat toistuvat haastateltavien kerronnassa. Loimme tämän pohjalta uudet pääteemat ja niihin liittyvät alateemat tutkimuskysymystemme pohjalta (KUVIO 1). Pääteemat ovat: Kokemuksia alueellisesta yhteistyöstä sekä Haasteet ja kehittämistyö alueellisessa yhteistyössä. Ensimmäisen pääteeman alateemoiksi muodostuivat Työntekijä ja työyhteisö, Verkostomainen asiakastyö sekä Palvelut ja verkostot. Toiseen pääteemaan alateemoiksi muodostuivat Haasteet ja Kehittäminen.

KUVIO 1. Opinnäytetyön pääteemat ja alateemat

3.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusta tehtäessä on otettava huomioon siihen liittyvät eettiset kysymykset. Eettisesti hyväksyttävä ja luotettava tutkimus pohjautuu hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseen. Tähän kuuluu muun muassa se, että tutkimuksen tekemisessä noudatetaan yleistä huolellisuutta, rehellisyyttä sekä tarkkuutta. Tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmien tulee olla eettisesti kestäviä. Muiden tutkijoiden tekemää työtä tulee kunnioittaa viittaamalla heidän julkaisuihinsa asianmukaisella tavalla ja tarvittavat tutkimusluvut tulee hankkia. Kukin tutkimusryhmän jäsen on vastuussa hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2018, viitattu 20.11.2018.) Laadullisen tutkimuksen validiutta eli luotettavuutta voidaan lisätä sillä, että tutkija kuvaa ja raportoi mahdollisimman tarkasti tutkimuksen toteuttamista: esimerkiksi henkilöiden, paikkojen ja tapahtumien kuvaukset. Luotettavaan tutkimustyöhön kuuluu se, että kaikki tutkimuksen vaiheet selostetaan tarkasti ja totuudenmukaisesti lukijalle. (Hirsjärvi ym. 2014, 232.) Opinnäytetyömme raportissa pyrimme kuvaamaan kaikkia tutkimuksemme vaiheita mahdollisimman tarkasti ja rehellisesti. Olemme valinneet sellaiset tiedonkeruu-, tutkimus- ja arviointimenetelmät, jotka soveltuvat juuri tämän tapauksen tutkimiseen. Pyrimme käyttämään opinnäytetyössämme mahdollisimman luotettavaa ja ajantasaista lähdemateriaalia, sekä viittaamme siihen asianmukaisella tavalla.

Ensimmäinen eettinen ratkaisu tehdään jo tutkimusaihetta valittaessa. On pohdittava, miksi tiettyä ilmiötä halutaan tutkia, kenen ehdoilla aihetta tutkitaan sekä keneen tutkimus kohdistuu. (Hirsjärvi ym. 2014, 24.) Valitsimme aiheemme, koska mielestämme se on yhteiskunnallisesti merkittävä ja sillä voi olla todellista hyötyä muun muassa liittyen etsivien nuorisotyöntekijöiden työhyvinvointiin, työssäjaksamiseen ja toimiviin työtapoihin. Kyseisen aiheen tutkimista pyydettiin yhteistyökumppanimme taholta, joten koemme eettisesti hyväksyttäväksi tutkia tätä aihetta. Opinnäytetyömme yhtenä tuloksena pyrimme nostamaan esiin mahdollisia alueelliseen yhteistyöhön liittyviä kehittämissaasteita, jotta niihin olisi mahdollista kiinnittää huomiota ja vaikuttaa.

Koska kyseessä on ihmisiin kohdistuva tutkimus, tärkeimpiä eettisiä periaatteita ovat informointiin perustuva suostumus, yksityisyys, luottamuksellisuus ja seuraukset (Hirsjärvi & Hurme 2008, 20). Olemme informoineet haastateltavia tutkimuksestamme saatekirjeellä, ja saaneet sen jälkeen haastateltaviltamme suostumuksen opinnäytetyöhömmme osallistumisesta, joka oli heille täysin vapaaehtoista. Opinnäytetyömme raportissamme mainitaan työyhteisöt, joissa haastateltavat henkilöt työskentelevät, mutta haastateltavien henkilöllisyydet pysyvät salaisina. Turvaamme anonymiteetin sillä, että hävitämme haastattelunauhut sekä litteroidun aineiston asianmukaisella tavalla heti, kun opinnäytetyömme lopullinen raportti on tallennettu. Huomioimme haastateltavien yksityisyyden ja haastattelutilanteen luottamuksellisuuden noudattamalla salassapitovelvollisuutta. Haastattelua varten lähetimme haastateltaville teemahaastattelumme rungon, jotta he pystyivät perehtymään kysymyksiin etukäteen, sillä mielestämme se oli eettisesti perusteltua. Uskomme, että saimme keskustelua ja aineistoa kattavammin, kun he olivat saaneet pohtia aihetta jo valmiiksi. Koska kyseessä oli asiantuntijahaastattelu, luotamme siihen, että haastateltavat antoivat meille totuudenmukaisia vastauksia.

Ryhmähaastattelutilanteeseen voi liittyä tiettyjä riskejä, esimerkiksi varovaisuus ilmaista tiettyjä mielipiteitä, keskustelun hajanaisuus tai paikallaan junaaminen sekä tilanne, jossa alussa esiin tulevat näkökulmat lähtevät johtamaan koko keskustelua tiettyyn suuntaan eikä erilaisia näkökulmia tule ilmi (Pietilä 2017, 116). Koska haastattelimme saman työyhteisön sisällä työtä tekeviä, olivat haastateltavat jo entuudestaan tuttuja ja uskomme, että heillä ei ollut arkuutta ilmaista mielipiteitään muiden kuullen. Keskustelu oli välillä hajanaista, mutta olimme varautuneet siihen, että keskustelu vaihtelee eri teemojen välillä ja meidän tehtävämme on litteroida ja etsiä eri teemojen alaisia asioita eri puolilta aineistoa.

Haastatteluun osallistuminen voi aiheuttaa haastateltaville tiettyjä seurauksia, joita meidän piti ottaa huomioon. Koska kyseessä on pienten työyhteisöjen haastattelemine, on mahdollista, että aineistosta voi olla tunnistettavissa, kenen mielipiteestä tai kommentista on kyse. Olemme pyrkineet purkamaan ja analysoimaan aineiston niin, että tietyn henkilön tai paikkakunnan tunnistaminen ei ole mahdollista. Tarkoituksenamme ei ole vertailla kahden työyhteisön välisiä eroavaisuuksia, joten emme tuo tuloksissa ilmi, kummasta työyhteisöstä mikäkin asia on noussut. Koska toinen tutkimustehtävämme liittyy kehittämiseen ja kysyimme haastateltavilta tämänhetkisistä haasteista, olemme kiinnittäneet erityistä huomiota siihen, ettei aineistossa ole sellaista sisältöä, joka voisi vaikuttaa negatiivisesti heidän asemaansa työntekijöinä.

Vaikka tutkimuksessa pyritään välttämään virheitä, voivat tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihdella. Tämän takia tutkimuksessa tulisi arvioida tutkimuksen luotettavuutta, johon on useita erilaisia tapoja. (Hirsjärvi ym. 2014, 231.) Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointi on vaikeampaa kuin määrällisen tutkimuksen arviointi, sillä määrälliseen tutkimukseen suunnitellut luotettavuusmitarit eivät ole helposti sovellettavissa ihmisiin kohdistuviin tutkimuksiin. Ihminen voi muuttaa kantansa, koska hän on ajatteleva ja tunteva yksilö, eikä toimi aina samalla tavalla kaikissa tilanteissa. Parhaiten luotettavuuteen voidaan vaikuttaa suunnitteluvaiheessa, sillä aineiston keruun jälkeen luotettavuutta on mahdotonta parantaa. (Kananen 2010, 68-69.) Tästä johtuen haastattelutilanne ja haastattelukysymykset on suunniteltava tarkoin, jotta saamme tietoa niistä teemoista ja asioista, joita haluamme opinnäytetyössämme kuvailla. Tarjosimme opinnäytetyömme tulokset haastatteluun osallistuneille etsiville nuorisotyöntekijöille luettavaksi lähettämällä ne heille sähköpostitse ennen opinnäytetyön raportin valmistumista. Näin haastatteluun osallistujat saivat mahdollisuuden kommentoida, jos heidän mielestään tuloksissa oli jotain sellaista, mitä eivät allekirjoita tai mitä tulisi vielä selventää. Etsiviltä nuorisotyöntekijöiltä ei kuitenkaan tullut muokkaus- tai korjausehdotuksia liittyen tutkimuksen tuloksiin.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa olemme teemoitelleet saamamme aineiston tutkimuskysymystemme kannalta loogiseen järjestykseen siten, että ensimmäisenä on Satelliitin ja Jelppiverkon etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemuksia alueellisesta yhteistyöstä ja sen jälkeen alueelliseen yhteistyöhön liittyvät haasteet ja kehittämistyö etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemusten mukaan. Tulostemme jäsentämiseksi olemme jakaneet aineistoa alateemoihin.

Tuloksien havainnollistamiseksi käytämme sitaatteja eli lainauksia litteroidusta aineistosta. Lainauksista olemme poistaneet paikkakuntien ja henkilöiden nimiä, jotta puhujaa tai paikkakuntaa ei voida tunnistaa. Lainauksista on siistitty jonkin verran sanojen toistoa sekä muita täytesanoja, jotta sitaatin ymmärtäminen olisi helpompaa. Olemme olleet tarkkoja kuitenkin siitä, ettei sitaattien merkitys muutu. Sitaattien tarkoituksena on antaa havainnollistavia esimerkkejä aineistosta sekä osoittaa, että tulokset pohjataan oikeaan aineistoon. Sitaatteja tulee käyttää harkiten, ja valita sellaiset sitaatit, jotka kuvaavat laajemmin kyseessä olevaa teemaa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, viitattu 20.11.2018.)

4.1 Kokemuksia alueellisesta yhteistyöstä

Etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemukset on alla jaoteltu kolmeen alateemaan. Työntekijä ja työyhteisö -luvussa käsittelemme sitä, mitä lisäarvoa tai hyötyä alueellinen yhteistyö on tuonut yksittäiselle työntekijälle sekä koko työyhteisölle. Verkostomainen asiakastyö -luku sisältää kokemuksia alueellisen yhteistyön näkyvyydestä etsivän nuorisotyön asiakkaille. Palvelut ja verkostot -luvussa puolestaan kerrotaan siitä, millaisia kokemuksia etsivillä nuorisotyöntekijöillä on oman toiminta-alueensa kuntien ja yhteistyökumppaneiden kanssa tehdystä alueellisesta yhteistyöstä.

4.1.1 Työntekijä ja työyhteisö

Alueellinen yhteistyö on mahdollistanut etsiville nuorisotyöntekijöille sen, että heillä on tiivis työyhteisö, johon kuulua. Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat, että työyhteisön olemassaolo vaikuttaa positiivisesti yksittäisiin työntekijöihin ja sitä kautta asiakastyön laatuun. Työyhteisöllä he tarkoittivat muita saman organisaation alla toimivia etsiviä nuorisotyöntekijöitä sekä esimerkiksi yksilövalmentajia tai työvalmentajia.

Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat alueellisen yhteistyön tuovan paljon lisämerkitystä työntekijöiden työhyvinvointiin. Yhtenä tärkeänä työhyvinvointiin liittyvänä asiana nähtiin työkavereilta saatu vertaistuki. Etsivän nuorisotyöntekijän työn ollessa joskus hyvinkin itsenäistä sekä haastavaa, oli muiden työntekijöiden rooli vertaistukena merkittävä. Konkreettisesti tämä näkyi työkavereiden neuvoina ja apuna erilaisissa tilanteissa, jolloin työntekijälle tulee tunne, ettei ole tilanteessa yksin. Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat, että toisinaan työssä eteen tulee haastavia asiakastilanteita, joissa omat keinot ja ideat loppuvat kesken. Tällöin asian jakaminen työkaverin kanssa voi tuoda tukea omaan ammatillisuuteen ja jaksamiseen. Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat, että vaikka heillä on mahdollisuus työnohjaukseen, on muilta työyhteisön jäseniltä saatu tuki hyvin työnohjausmaista. Alueellisen yhteistyön koettiin tukeneen työntekijän omia voimavaroja sekä tarjonneen keinoja toimia erilaisissa tilanteissa.

”Ku sehän on yksilötyötä se ohjaus ja jokainen asiakassuhde on yksilöllinen, mutta tosiaan, että vaikka se ei suoranaisesti kaikkiin nuoriin näy se alueellinen yhteistyö, niin se, mitä sä oot ite saanu siitä, voi näkyä siinä ohjaustuloksessa ja keinoissa, omissa voimavaroissa ja tavallaan, mitä sä oot saanu jostaki verkostosta ja tämmösestä näin.”

Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat, että alueellinen yhteistyö on muodostanut heille työyhteisön, jonka sisällä voi jakaa ideoita ja soveltaa vapaasti niitä osaksi omaa työtä ja näin kehittää toimintaa. Heidän mukaansa työhön saa erilaisia näkökulmia ja perspektiiviä, kun sitä saa tehdä yhdessä toisten samaa työtä tekevien kanssa. Alueellisen yhteistyön nähtiin pitävän työntekijän hereillä uusien ideoiden suhteen, kun ympärillä on toisia alueellista yhteistyötä tekeviä etsiviä nuorisotyöntekijöitä, joiden kanssa reflektoida toimintaansa. Esimerkkinä ideoiden jakamisesta mainittiin asiakkaiden tavoittamiseen liittyvä keino, jota alueen etsivät nuorisotyöntekijät olivat muokanneet oman näköisekseen.

”Meillä on vahva usko ja luotto siihen, että me ei niin väläkyä olla, että meidän kannattais tätä ihan yksinään tarpua menemään. Ja yleensäkin niinku se näkökulmien rikkaus, siis se, että mää intohimoisesti uskon johonkin asiaan, että se on näin, niin sitte (henkilön nimi poistettu) sanoo että niin niin mutta kun. Niin sitte sitä on itte pakko sitä kuutiota pyöritellä, että ainiin joo, voihan se asia olla nuinki (naurua). Elikkä niinku se, että siihen tulee sitä perspektiiviä sitte siihen hommaan.”

Etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemukset tiedonvaihdesta liittyivät osittain koulutuksiin ja niistä saadun tiedon jakamiseen. Koulutuksiin pääsemistä pyritään jakamaan tasaisesti, jotta jokainen pääsisi osallistumaan niihin suunnilleen saman verran. Kaikki työntekijät pääsevät samoihin koulutuksiin harvoin. Tavoitteena on se, että koulutuksissa olleet jakavat oppimaansa tietoa ja hyviä käytänteitä muillekin. Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat, ettei tieto kaikista koulutuksista välttämättä saavuttaisi jokaista, elleivät työntekijät tiedottaisi niistä toisilleen. Koulutuksiin liittyi itse koulutuksen lisäksi esimerkiksi yhteiset ajomatkat, joilla oli etsiville merkittävä rooli kokemusten jakamisessa.

“Koulutusten jälkeenhän ne on älyttömän hyviä ne kotimatkat sitte ku siinä keskustellaan ja käyvään varmaan ihan erilaista, ku jos sää yksinään sielä ajelisit ja ittersä kans kävisit sitä keskustelua pääs sisällä. Että onhan se niinku paljo hedelmällisempää.”

Etsivien nuorisotyöntekijöiden kertoman mukaan jokaisella työntekijällä on omat vastuukuntansa ja osa työntekijöistä toimii samanaikaisesti useamman kunnan alueella. Organisaation alla toiminta kuntien välillä on kuitenkin yhteistä ja työntekijät kokoontuvat tietyin väliajoin yhteen niin sanottuihin verkostopalavereihin. Alueellinen yhteistyö on mahdollistanut etsiville nuorisotyöntekijöille sen, että toiminnan sisältöä voidaan suunnitella yhdessä ja järjestämisvastuuta voidaan vuorotella tai jakaa useamman työntekijän kesken. Kaikki tuotettu materiaali on yhteistä ja kaikkien etsivien nuorisotyöntekijöiden vapaassa käytössä.

Etsivien nuorisotyöntekijöiden mukaan alueellinen yhteistyö on mahdollistanut sen, että kuntarajoja on lupa ylittää ja esimerkiksi toisen kunnan etsivän nuorisotyöntekijän paikkaaminen on sallittua. Näin työstä on saatu sujuvampaa esimerkiksi yhden työntekijän ollessa estynyt joltakin päivältä. Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat hyvänä asiana sen, että alueellisen yhteistyön ja yhteisönä toimimisen myötä heillä on lupa ylittää kuntarajoja. Yhteistyö näkyi suoraan myös työturvallisuudessa. Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat, että on helpompaa kysyä apua tai esimerkiksi työparia kotikäynnille, kun he ovat muutenkin paljon tekemisissä toistensa kanssa.

Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat, että uuden työntekijän perehtyminen etsivään nuorisotyöhön helpottuu, kun toimitaan alueellisessa yhteistyössä. Heidän mielestään työyhteisö mahdollistaa sen, että toiset etsivät nuorisotyöntekijät voivat perehdyttää uutta työntekijää. Näin ollen uusi henkilö on saanut tukea sekä raameja, jonka varaan on pystynyt alkaa rakentamaan omannäköistään työtapaa. Työyhteisön tuki, sekä mahdollisuus kysyä apua työskentelyn alkuvaiheessa koettiin merkityksellisenä.

“Ei tarvi keksiä sitä pyörää uudestaan jokaisen, vaan on saanut paljon sitä perehdytystä ja tukea muilta (organisaation nimi poistettu) etsiviltä, et miten tätä hommaa niinku tehdään, eli ei oo tarvinu ite lähteä sitä tyhjästä rakentaan.”

Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat, että alueellisesti toimiva etsivä nuorisotyö on yhtenäistä, sitoutunutta, näyttävämpää ja jollain tavalla uskottavampaa. Etsivää nuorisotyötä tehdään omalla persoonalla, mutta työtä ohjaa aluehallintoviraston vaatimat työnkuvat.

”Mutta se että onneksi on porukka minkä sisällä saa tehdä, että varmaan ois vähän erilaista, erilainen kokemus jos, ois ihan yssikseen. Että kyllä tuota, alueellisuus on siinä mielessä poikaa ja nään jotenki ite, että siinä ei päästä vielä sammaan ku nakkasin aikasemmin sen, että yksittäisten kuntien etsivien kannattaisi liittyä niinku jotenki, hankkia se poppoo ympärilleen, niin ei se silti vielä oo sama asia, ku tämä mitä me tehdään. Kun tämä on niin rakenteisiin jo upotettua. Että monesti niinku se semmonen alueellisten etsivien yhteydenpito, niin kyllähän se vähän on semmosta että no, nähään kerran keväällä ja kerran syksyllä ettei mee liikaa aikaa siihen. Eliikkä että se ei oo semmosta puhasta ”työtyöaikaa” tai siis semmosta, koska se on sitä yhtä menemistä ja kuulumisten vaihtamista ja sitä, mutta että sitten taas tämä, että meillä on lupa olla yhdessä.”

4.1.1 Verkostomainen asiakastyö

Etsivät työntekijät kokivat, että vaikka periaatteena on se, että asiakas saa sen kunnan palveluita, missä on kirjoilla, voidaan tietyissä tilanteissa alueellisen yhteistyön avulla joustaa. Jos kunnan etsivä nuorisotyöntekijän ja asiakkaan kemiat eivät jostain syystä kohtaa ja yhteinen työskentely ei etene, pyritään silti löytämään keino, jolla asiakas voi jatkaa palvelussa. Käytännössä tämä voi olla esimerkiksi sitä, että toisen kunnan etsivä nuorisotyöntekijä ottaa henkilön asiakkaakseen. Pääsääntöisesti asiakkaat ohjautuvat kuitenkin oman asuinkuntansa etsivälle nuorisotyöntekijälle.

”Kyllä mää oon ainaki soveltanu semmosta ommaa lainsäädäntyä, että minä oon paikannu. Sillon pyritään löytämään joku keino. Joko se on niin, että minä otan sen nuoren hoteisiini. Kypsä, fiksu ammattilainen etsivä, jos ihte toteaa, että nuoren kans ei kemiat pelaa ja nuori ei ala hänen kans millekään, niin sitte me ollaan sovittu, että minä alan työskentelemään

sen nuoren kans ja me pysytään vähä niinku sillain tiu'un tasalla sen paikkakunnan etsivän kans.”

Alueellinen yhteistyö helpottaa työn jatkuvuutta esimerkiksi asiakkaan muuttaessa toiminta-alueen sisällä toiselle paikkakunnalle. Kun asiakas käy työntekijän kanssa etukäteen tutustumassa uuden asuinkuntansa etsivään nuorisotyöntekijään, voi se madaltaa asiakkaan kynnystä olla yhteydessä uuteen työntekijään. Työntekijän kannalta on helpottavaa, kun hän tietää, että nuoresta ”otetaan koppia”, hänen asioistaan huolehditaan ja toimintatavat ovat suunnilleen samanlaiset, vaikkei itse olisikaan asiakkaan kanssa enää tekemisissä. Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat, että silloin, kun asiakas muuttaa toiminta-alueen sisällä, on jatkoa helpompaa lähteä suunnittelemaan jo ennen muuttoa: Niin sanottujen siirtopalavereiden järjestäminen on alueellisessa yhteistyössä helppoa ja kynnys ottaa yhteyttä toisen kunnan palveluihin on matala. Kun paikalle saadaan samanaikaisesti kaikki asiakkaan kanssa työskentelevät henkilöt, on helpompaa pohtia sitä, millaisia palveluita asiakas tarvitsee jatkossa. Etsivien nuorisotyöntekijöiden näkemyksen mukaan alueellisella yhteistyöllä voi tällaisessa tilanteessa olla syrjäytymistä ehkäisevä vaikutus.

”Ja monesti itellä, ku joku nuori vaikka muuttaa, niin tulee semmonen no mitenhän se pärjää, että otetaanko siitä oikeesti koppia, vaikka sä teet toiselle etsivälle ilmoituksen. Mutta täällä sen pystyy jotenki seuraamaan paremmin, että sää näät oikeesti sen sitte kö ite käy täällä palavereissa ja on tekemisissä työyhteisön kanssa ja tietää, että mitenhän sillä on lähteny mennee ja onhan siitä nyt jotenki huolehittu.”

Etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemuksissa nousivat voimakkaasti esille alueellisessa yhteistyössä muodostuneet erilaiset tapahtumat, retket sekä toimintamallit, jotka ovat lähes identtisiä toiminta-alueen joka kunnassa. Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat esimerkiksi, että heidän toiminta-alueensa miltei jokaisessa kunnassa järjestetään kahvilatoimintaa, jota alueen yksilövalmentajat ylläpitävät. Kahvila on matalan kynnyksen kokoontumispaikka nuorille, jotka eivät ole koulussa tai töissä. Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat tekevänsä ajoittain töitä kahvilasta käsin. Tutuksi tuleminen kahvilan kautta pienentää etsivien kokemusten mukaan asiakkaan kynnystä pyytää apua etsivältä nuorisotyöntekijältä. Toisinaan kahvilat keräävät asiakkaansa yhteen ja järjestävät heille yhteistä toimintaa. Tällä pyritään luomaan asiakkaalle sosiaalista verkostoa yli kuntarajojen sekä kokemuksia ryhmässä toimimisesta.

”Ja sitte tuo yhteisöllisyys ja tommonen niin meillä minun mielestä lisäarvoa antaa se alueellinen yhteistyö, että meillä on yhteisiä tapahtumia ja yhteisiä retkiä ja semmosia, että esim pieniltä kunnilta niin ei välttämättä oo osallistujia ko yks tai kaks tai kolme niin sitten ku ne on seutukunnallisia, alueellisia retkiä niin silloin sinne osallistuu alueen jokaiselta paikkakunnalta niin sitten ne niinku mahdollistuu pääsääntöisesti, että sinne lähtee riittävästi ja sit se on niille nuorillekin minun mielestä hyvä, että ne verkostoituu muualleki ku omiin kuntiinsaki vaan ja joutuu kohtaamaan tavallaan itelle vieraita ihmisiä.”

Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat havainnostaan, että useamman kunnan alueella toimiva etsivä nuorisotyöntekijä voi toimia ”linkkihenkilönä” nuorten välillä. Heidän mukaansa nuorten kynnyksen tutustua toisiin nuoriin voi olla todella korkea ja he saattavat kaivata siihen tukea. Etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemuksen mukaan nuorten tutustuminen toisiinsa on helpompaa, kun aikuinen on tutustumisen alkuvaiheissa läsnä. He näkevät asiakkaan sosiaalisen verkoston laajenemisen ”turvatekijänä” asiakkaan elämässä ja siksi heitä tulee tukea verkostojen muodostamisessa.

”Se on tosi korkeen kynnyksen ylittämistä, että lähetään ihan tutustelleen (toisiin nuoriin). Kävin kahvilassa työntekijänä niin sitte (toiselta paikkakunnalta kotoisin oleva) nuori sattui tulleen meille (paikkakunnan nimi poistettu) kahvilaan, eikä hän tiennyt sieltä muita ku minut, niin nyt esimerkiksi toissapäivänä viimeksi hän oli käymässä sitte kahvilassa ja se istuu siellä ja on ihan yhtä mejän (paikkakunnan nimi poistettu) kahvilan porukan kans. Eliikkä tämmöstä vaihtoa sitte tapahtuu, mutta monesti siinä tarvitaan se aikuinen.”

Muita toimintamalleja, joita etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat olevan, ovat esimerkiksi alueellisesti järjestettävä avoimet ovet-tapahtuma sekä eräänlainen liikunnallinen toiminta, johon kuuluu erilaisiin urheilulajeihin tutustuminen rennolla otteella. Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat järjestäneensä Nuotta-valmennuksen alueellisessa yhteistyössä. He kokivat, että erilaiset retket ja tapahtumat onnistuvat helpommin, kun useampi kunta osallistuu niihin yhdessä. Useamman kunnan mukanaolo mahdollistaa sen, että tapahtumiin saadaan riittävästi osallistujia, etenkin kun kyseessä ovat pienet kunnat, joista tulee osallistujia yhdestä muutamaan henkilöä. Etsivien nuorisotyöntekijöiden puheissa korostui se, että kaikki toiminta, mitä etsivät nuorisotyöntekijät kunnissaan tekevät, on avointa koko toiminta-alueen asiakkaille. Toiminnan sisällöt suunnitellaan yhdessä ja ne ovat kaikkien työntekijöiden tiedossa. Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat, että muiden alueen kuntien toimintamallien käyttämisessä tulee kuitenkin huomioida oman kunnan tarpeet ja asiakkaiden haasteet: kaikki toimintamallit eivät välttämättä sovellu omaan kuntaan.

Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat jalkautuvansa työssään muun muassa erilaisiin oppilaitoksiin ja tapahtumiin. Etenkin kouluvierailut yli kuntarajojen koettiin tärkeiksi. Etsivien nuorisotyöntekijöiden puheissa kävi ilmi, että alueellinen yhteistyö on tehnyt jalkautumisesta oman kuntarajan ulkopuolelle luontevampaa. Siihen vaikuttavat alueellinen yhteistyö sekä se, että oman kunnan nuoret haakeutuvat usein opiskelemaan lähikuntien oppilaitoksiin. Koulut ovat hyviä paikkoja tavata nuoria ja tehdä omat kasvonsa heille tutuiksi. Tärkeää on luoda helposti lähestyttävä vaikutelma itsestään ja saada etsivien nuorisotyöntekijöiden työtä nuorten tietoisuuteen.

Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat, että alueellisen työskentelyn myötä heidän tekemässään jalkautumistyössä on tapahtunut positiivista kehitystä. He arvelivat sen johtuvan osittain alueellisesta yhteistyöstä ja siitä, että heidän tekemänsä perustyö sujuu hyvin, joten energiaa on jäänyt muiden työmuotojen kehittämiseksi. Koska etsivät nuorisotyöntekijät toimivat ihmisille tutuksi tulleen organisaation alla, ei työn markkinointikaan enää vie niin paljon aikaa.

“Tavallaan on helpompaa itekin niinku jalkautua tänne (paikkakunnan nimi poistettu), koska täällä on paljo myös oman kunnan nuoria. Jos mää toimisin vaan omassa kunnassani ja en ois alueellisessa yhteistyössä, niin mullahan tulis vähä semmonen olo jotenki että, et mää nyt tuun tänne (toisen kunnan) alueelle jotenki. Mutta nyt ku me ollaan yhteisiä toimijoita, niin se on jotenkin luontevampaa niinku jalkautuakin (paikkakunnan nimi poistettu) alueelle, koska täällä on lukiossa (oman paikkakunnan) nuoria ja nuoria ohjautuu paljo toisen paikkakunnan lukioon ja ammattioppilaitokseen sitte myöskin.”

4.1.2 Palvelut ja verkostot

Molempien toiminta-alueiden, sekä Satelliittin että Jelppiverkon, kunnat saavat Aluehallintoviraston myöntämää valtionavustusta etsivän nuorisotyön toteuttamiseen, mikä kertoo siitä, että etsivää nuorisotyötä arvostetaan. Kuten muissakin töissä, myös etsivän nuorisotyön tulee osoittaa tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta. Yksi syy alueelliseen yhteistyöhön etsivien nuorisotyöntekijöiden mielestä onkin sen taloudellisuus. Alueellisen yhteistyön tuoma taloudellisuus koostuu etsivien nuorisotyöntekijöiden mukaan konkreettisista, pienistä asioista, joilla kuitenkin on kokonaisuudessa suuri merkitys. Esimerkiksi yhteiset kimpakyydit ja tutustumiskäynnit, yhteinen työnohjaus, sekä yhteiset hakemukset ja osittain yhteinen työn raportointi Aluehallintovirastolle pienentävät

taloudellisia resursseja sekä säästävät aikaa. Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat tutustumiskäyntien näkyvän taloudellisesti myös verkostoille, koska tutustumiskäynneille osallistutaan yhdessä, eikä jokaisen kunnan etsivän nuorisotyöntekijän tarvitse vieraila yksinään. Kun kaikki mahdollinen tehdään porukalla, lähtee joka kunnasta pieni siivu resursseja eikä minkään kunnan tarvitse kustantaa alusta alkaen kaikkea itse. Yhdessä järjestettävissä tapahtumissa kullakin kunnalla on vuorollaan vetovastuu, jota vaihdellaan etsivältä nuorisotyöntekijältä toiselle. Pienempien säästöjen lisäksi etsivät nuorisotyöntekijät kokivat, että alueellisuudella on välillistä hyötyä esimerkiksi sairaalomiin: jos työntekijä tekisi töitä yksin, olisi kuormittuminen heidän mielestään todennäköisempää.

“Pikkujuttuja mitä se niinku alueellisuus. Että jos esimerkiks (organisaation nimi poistettu) ei ois seutukunnallinen, siis tämä alueellinen, niin tähän ei ois sillon mahollista että silonhan sää menisit niinku omalla kyyillä, peräkkäin ajeltais tuosa menemään.”

Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat, että verkostotyö on tärkeää etsivälle nuorisotyölle ja alueellinen yhteistyö on mahdollistanut yhteistyön tekemisen laajemmin eri toimijoiden ja kuntien välillä. Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat, että verkostot ovat tiiviitä ja yhteistyökumppanit tuttuja etenkin pienissä kunnissa. Koska pienissä kunnissa ei ole kaikkia palveluita tarjolla ja koska asiakkaat liikkuvat usein yli kuntarajojen, kokivat etsivät nuorisotyöntekijät tärkeäksi tutustua eri kuntien toimijoihin sekä etsiä asiakkaille sopivia palveluita ja yhteistyötahoja yli kuntarajojen. Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat luontevaksi toimia alueellisesti, kun muutkin toimijat ja palvelut, esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelut, ovat muuttaneet käytänteitään alueellisiksi.

“Paljon mennään siihen alueellisuuteen ja sillon on helpompi jalakauttaa niinkö tuonne pienilleki paikkakunnille tiettyjä juttuja, kun ne on niinkö alueellisista lähtökohdista lähtöisin. Että se on niinkö mejän yhteinen juttu.”

Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat, että oman kunnan toiminta ja palvelut voivat olla yksinään kovin pieniä ja suppeita. Pienessä kunnassa verkoston muodostaminen voi olla vaikeaa jo siksi, että asukkaita on niin vähän. Kun etsivää nuorisotyötä sekä esimerkiksi työpajatoimintaa järjestetään kuntien välisenä yhteistyönä, antaa sekin mahdollisuuden asiakkaalle saada itselleen uusia verkostoja ja keinoja löytää polkua elämälleen. Erilaisissa verkostoissa toimiminen on iso osa etsivien nuorisotyöntekijöiden perustyötä sekä alueellista yhteistyötä. Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat, ettei heidän työtään olisi ilman verkostotyötä. Saman toiminta-alueen sisällä työskentely koettiin luontevaksi ja palvelukokonaisuuksien muodostaminen helpommaksi, kun työntekijöillä on

tietämystä toisten kuntien toimintatavoista. Muiden toimijoiden sitouttaminen asiakkaan asioihin on helpompaa, kun toimitaan jo valmiiksi samalla alueella. Pienillä kunnilla verkostoituminen koetaan kuitenkin helpompana ja nuoret ovat työntekijöille tutumpia kuin kaupungeissa. Vaikka joistain palveluista etsivät nuorisotyöntekijät kokevat olevan pulaa, he kuitenkin näkevät hyvänä asiana sen, että alueelta löytyy palveluita ja vaihtoehtoja, mihin asiakkaita voi ohjata.

”Justiinsaki (paikkakunnan nimi poistettu) esimerkiksi ei oo työvalmennusta mitä sitte taas toisissa alueen kunnissa on, että mullaki yks asiakas, niin tavallaan se pääsi tähän meidän yhteisöön, ku se sitten alako kulukee täällä toisella paikkakunnalla. Niin alako elämä silleen pikku hiljaa sieltä nouseskelee.”

Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat alueellisena mahdollisuutena sen, että heidät tunnetaan verkostoissa. Näin vähennetään päällekkäistä työtä eri toimijoiden kanssa. He kokivat, että alueellisena työyhteisönä toimiminen on tuonut tunnettavuutta ja näkyvyyttä alueen muille toimijoille ja verkostoille. Etsivillä nuorisotyöntekijöillä on tunne, että heidän työtään arvostetaan ja heitä pidetään oman alansa ammattilaisina verkostoissa, esimerkiksi työryhmissä. Työryhmistä etsivät nuorisotyöntekijät kokivat, että niihin on tärkeää kuulua, jos työryhmä on selkeästi tavoitteellinen ja siinä on tarvetta etsivän nuorisotyöntekijän ammattitaidolle. Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat, että heidän roolinsa työryhmissä on tuoda asiakkaiden näkökulmaa esille eri toimijoille. Monia työryhmissä suunniteltuja yhteistyökuvioita oltiin saatu eteenpäin ja siihen oltiin tyytyväisiä. Hyvänä koettiin, että työryhmiin kuuluu asialle keskeisiä toimijoita, jotka ovat mukana käytännön työssä. Työryhmien lisäksi kunnissa olevien hankkeiden ja projektien koettiin tuovan lisäarvoa työhön ja palveluihin, esimerkiksi erilaisten toimintatapojen soveltaminen pieniin kuntiin.

Etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemusten mukaan alueellista yhteistyötä tehdessä pienet kunnat ja kaupungit hyötyvät toinen toisistaan. Kuntien ja kaupunkien erilaisuus nähtiin hyvänä asiana. Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat, että tiettyjä palveluita ei voi järjestää pienissä kunnissa samoin tavoin kuin kaupungeissa, mutta toimintatapoja ja toimintamalleja voivat pienet kunnat kuitenkin hyödyntää.

”Kumpi hyötyy kummasta, nii mää veikkaan, että molemmisa kunnissa, niinku kaikisa kunnissa, on hyvät ja huonot puolensa. Että isosta kaupungista tulee semmosta tiettyä volyy-mia ja semmosta järjestelmällisyyttä, esimerkiksi toimintaa ja sitte sieltä saa vähä

semmosta tukea niinkö ja siihen pystyy turvautuun. Pienillä paikkakunnilla on sitten tietty oma vapaus ehkä ja semmonen oma idyllisyys.”

4.2 Haasteet ja kehittämistyö alueellisessa yhteistyössä

Etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemukset haasteista ja kehittämistyöstä on jaettu kahteen alateemaan. Haasteet-luvussa käsittelemme sitä, mitä haasteita etsivät nuorisotyöntekijät ovat kokeneet alueellisessa yhteistyössä. Kehittäminen-luvussa kerromme siitä, miten alueellista yhteistyötä voisi etsivien nuorisotyöntekijöiden mielestä kehittää.

4.2.1 Haasteet

Haasteena etsivät nuorisotyöntekijät kokivat sen, että joissain kunnissa kunnissa etsivällä nuorisotyöntekijällä oli useampia rooleja. Joissain kunnissa etsivän nuorisotyöntekijän työnkuvaa saatettiin laajentaa koskemaan asioita, joihin hänellä ei välttämättä ole koulutusta. Työskentely useammassa kunnassa yhtä aikaa voi aiheuttaa sen, että samaa työtä joutuu tekemään moninkertaisena, kun samat asiat pitää tehdä useammassa kunnassa. Tämä aiheuttaa työn rikkonaisuutta. Etsivät nuorisotyöntekijät pitivätkin tärkeänä oman työn priorisointia sekä työn perustehtävän mielessä pitämistä.

“Tärkeä justiin nää päivitykset, muut esilläolot ja palaverit, niin ne vie sit tosi ison loven kyllä, että pittää niinku ihan tosissaan miettiä että pitäis olla esillä, pitäis olla näkyvissä, pitäis osallistua ja sittenku on (lukumäärä poistettu) kuntaa niin se on kertaa (lukumäärä poistettu).”

Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat koordinaattorin olevan tärkeässä roolissa työn ja toiminnan suunnittamisen kannalta. Esimiesten sekä etsivien nuorisotyöntekijöiden välillä oleva koordinaattori nähtiin eräänlaisena viestikanavana sekä yhdistävänä tekijänä useamman eri kunnan välillä. Toisaalta, jos koordinaattoria ei alueellisesti ollut, kokivat etsivät nuorisotyöntekijät, että he joutuvat itse olemaan todella joustavia sekä toimimaan monessa eri roolissa.

Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat, että joissain kunnissa työntekijöiden pitää miettiä, miten yhteistyöverkoston saa toimimaan niin, että useat eri toimijat saadaan aidosti asiakkaan asioiden ääreen ja sitoutettua asiakasprosessiin. Toisaalta työntekijät olivat myös sitä mieltä, että verkostotyö on

ajan mittaan kehittynyt joissakin kunnissa paljon. Kun etsivää nuorisotyötä toteutetaan alueellisessa yhteistyössä, pääsevät työntekijät näkemään kuntien erilaisia tapoja toimia. Työntekijät kivat, että kun näkevät miten muissa kunnissa tehdään verkostotyötä, voi siitä ottaa mallia omaan työhön. Haasteensa paikalliseen verkostotyöhön tuo työntekijöiden vaihtuvuus, mikä aiheuttaa sen, että entisen työntekijän kanssa kehitelty yhteistyömuoto saattaa hävitä, eikä tieto aiemmasta yhteistyömuodosta mene eteenpäin. Tällöin aikaa voi kulua siihen, että yhteistyö lähtee uudelleen käyntiin ja alkaa toimia toivotulla tavalla. Varsinkin pienissä kunnissa jo yhden työntekijän vaihtumisella on suuri merkitys verkoston toiminnan ja dynamiikan kannalta.

”Ku henkilöt vaihtuu, nii se aiheuttaa aina semmosta, että ku jonku kans tehtiin näin, mutta ku on tullu uus tyyppi niin tavallaan se jääkin yhtäkkiä se yhteistyömuoto ja sitte ku tullee taas uus tyyppi niin se ei tiääkkään että semmosta yhteistyötä on ees tehty. Ainaki niinku pienesä kunnasa ko yksikin työntekijä vaihtuu, niin se vaikuttaa heti.”

Etsivät nuorisotyöntekijät toivat ilmi, että omat haasteensa verkostomaiseen asiakastyöhön tuovat puutteelliset palvelut toiminta-alueella. Valitettavasti jotkut palvelut ovat poistuneet alueelta, vaikka niille olisi yhä ollut tarvetta. Alueiden palveluiden saantiin vaikuttaa se, että tietyillä aloilla ei ole tarpeeksi työvoimaa käytettävissä. Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat, että joissain kunnissa huutava pula on esimerkiksi sosiaalityön ja psykologipalveluiden puolella. He mainitsivat myös tuetun asumispalvelun tarpeesta alueellaan. Toisaalta taas joitain palveluita voi alueella olla useampia. Etsivien nuorisotyöntekijöiden mukaan näin on esimerkiksi työttömille nuorille suunnatuissa palveluissa. Etsivät nuorisotyöntekijät pohtivat sitä, voiko nuoren oma yhteydenotto olla hankalampaa, jos palveluita on useita ja hän ei tiedä kehen tulisi ottaa yhteyttä. Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat huolestaan liittyen siihen, kuinka joissain palveluissa näkyy eräänlainen asiakkaiden ”omiminen”. Tällaisissa tilanteissa voi pohtia, toimiiko palveluohjaus ja verkosto tällöin asiakastyön kannalta toivotulla tavalla. Etsivät nuorisotyöntekijät toivat esiin sen, että päättäjien tulisi olla tasavertaisia yksittäisten alueiden suhteen, jotta koko kunnan alue ja palveluiden saanti olisi tasavertaisessa asemassa.

”Että jos on miljoona toimijaa, niin tahtoo olla aika härskiäkin se sitten joskus, että aletaan ihan kilpailee nuorista. Ja se on aivan hirviää, ku nuoria viiään, että ”niin muttako mulle soitettiin sieltä ja muttako nyt se nainen sano, että mun pitäis mennä sinne”.”

Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat, että alueellisia palveluita on saatavilla, mutta heidän asiakkaidensa mahdollisuus niihin pääsemiseen on osittain haastavaa. Haasteena etsivät nuorisotyöntekijät kokivat sen, että pienemmistä kunnista palveluita on siirtynyt paljon isompiin kuntiin ja kaupunkeihin. Palveluiden saatavuus on siis eriarvoista riippuen siitä, missä asiakas asuu. Pitkät välimatkat kuntien sisällä, välimatkat kunnasta kuntaan ja palveluiden pitkät jonot ovat tuoneet haastetta etsivän nuorisotyön toteuttamiseen alueellisesti.

”Sehän on ajankäytöllisesti hirveen haastavaa, että siihenhän kuluu paljon aikaa siihen, että ku, se ei oo pelkästään se välimatka, vaikka mulla nyt menis 15 minuuttia tästä, kun määhän lähden (paikkakunta poistettu), mutta kun määhän roudaan itseni, mun tavarani, mun elämäni tyyliin, mun kaiken sen sinne. Ja sitten ihan tämmöset verkkoyhteysasiat, lukkokaappiasiat, työtila-asiat, että kun tarvis tietynlaista vaikka työtilaa, niin sitten ei joka paikassa sitä mahdollisesti oo sellasta. Et sitten pitää niinku ite soveltaa säveltää se homma, aina sitten tilanteen mukaan, mutta onneks me ollaan niin liikkuvia että sehän on sitten autosakin kätevä pitää toimistoa ja kaikkee tämmöstä näin.”

Kaikissa kunnissa julkinen liikenne ei kulje niin, että asiakkaan olisi tarvitsemiinsa palveluihin mahdollista päästä kulkemaan. Yhtenä ratkaisuna on ollut se, että etsivät nuorisotyöntekijät kuljettavat mahdollisuuksiensa ja aikataulujensa mukaan asiakkaita omiin matalan kynnyksen tapaamispaikkoihinsa, tapahtumiin tai asiakkaan tarvitsemiin palveluihin, jos se edistää asiakkaan palveluiden saantia. Tuloksissa ilmeni, että jotkut asiakkaat ovat muuttaneet paikkakunnalta toiselle, jotta palveluiden saanti helpottuu. Etsivien nuorisotyöntekijöiden mukaan pitkien välimatkojen ei nähty olevan pelkästään haastava asia, koska samalla voi hoitaa muita asioita ja verkostoitua muihin kuntiin.

”Ja varsinkin pienillä paikkakunnilla kun kaikkia palveluita ei vaan saa sieltä omalta paikkakunnalta, pakkokin sille lähtee tavallaan esimerkiksi (paikkakunta poistettu) suuntaan ja tehdä sitä yhteistyötä, jos nuorella on semmosia tarpeita, että se tarvii.”

Etsivien nuorisotyöntekijöiden järjestämien tapahtumien ja toiminnan toteutuksen haasteeksi voivat muodostua pienet osallistujamäärät. Osallistujia voi olla vaikea kerätä riittävää määrää, kun toiminta-alueen paikkakunnat ovat pieniä ja asukkaita ylipäätään on vähän. Etsivien nuorisotyöntekijöiden asiakkailta voi olla korkea kynnys osallistua heille järjestettyyn toimintaan, mikäli mukana ei ole muita tuttuja ihmisiä.

”Meillä on ollu seutukunnallisiakin Nuottia, mutta niissä on haasteena se, että jos kaks kuntaa vaikka järjestää yhteisen Nuotan, ja kun ne nuoret, niistä kuitenkin aina osa perruu lähtönsä, että niitten kans on hirveen haastava lähteä näille retkille ja reissuille varsinki jos ne ei tunne kettään sieltä ja kaikkea muuta.”

Etsivien nuorisotyöntekijöiden mukaan osalla koulutuksen tai työn takia toiselle paikkakunnalle muuttavilla nuorilla haasteena ovat moninaiset ongelmat ja se, että heillä ei ole uudella paikkakunnalla tukiverkostoa. Ainoat ihmissuhteet voivat olla viranomaisten kanssa. Asiakkaiden kunto voi olla sellainen, että opiskelu ja työnteko ei ole mahdollista. Kun asiakas on esimerkiksi muuttanut opintojen perässä vieraalle paikkakunnalle ja kun opinnot jossain vaiheessa keskeytyvät, on asiakas haastavassa tilanteessa, mikäli hänellä ei ole riittävää verkostoa ja tukea ympärillään. Etsivän nuorisotyöntekijän rooli tuolloin on tukea asiakasta joko löytämään paikkansa vieraasta paikkakunnasta tai kannustaa muuttamaan paikkakunnalle, jossa tukea, työtä tai opiskeluvaihtoehtoja on paremmin saatavilla.

”Nii siis se, että tavallaa meiän pittää tehdä töitä sen etteen, että me rohkaistaan niitä meiän nuoria, että ei tarvi välttämättä siinä omalla paikkakunnalla työskennellä. Että pittää pystyä niinku liikkuun työn peräsä vaikka naapurikuntaan tai näi. Siinä on, minun mielestä, oman asiakaskunnan kans tekemistä, että se työ ei välttämättä oo siinä kymmenen kilometrin sätteellä. Mutta sitä työtä on.”

4.2.2 Kehittäminen

Etsivät nuorisotyöntekijät kokevat sosiaalisen median hyödyllisenä työvälineenä, mutta myös heidän kehittämisen kohteenaan alueellisessa yhteistyössä. Etsivillä nuorisotyöntekijöillä sosiaalinen media on toiminut paljon omien profiilien kautta, jolloin sosiaalista mediaa käytetään lähinnä asiakkaiden tavoitteluun ja linkittymiseen oman paikkakunnan toimijoiden kanssa, omasta työstä tiedottamiseen sekä muun tärkeän tiedon jakamiseen asiakkaille ja yhteistyökumppaneille. Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat, että heidän kehittämisen kohteenaan tällä hetkellä on yhdenmukaistaa työyhteisön yhteistä sosiaalista mediaa. Heidän mukaansa yhtenäiset sosiaalisen median käyttäjätunnukset ja –tilit olisivat selkeämmät ja toisivat paremmin esiin organisaatiota jossa he työskentelevät verrattuna siihen, että jokainen työntekijä toimii sosiaalisessa mediassa omilla erillisillä tunnuksillaan. Yhteinen sosiaalisen median tili mahdollistaisi laadukkaampaa ja monipuolisempaa

”somesisältöä”, kun sitä olisi päivittämässä etsivien nuorisotyöntekijöiden lisäksi muut samassa organisaatiossa, mutta erilaisilla työnimikkeillä työskentelevät henkilöt. Haasteena etsivät nuorisotyöntekijät kokivat sen, ettei sosiaalisen median mahdollisuuksia ja hyötyjä välttämättä koeta merkittävänä, jolloin siihen ei osata laittaa energiaa. Etsivät nuorisotyöntekijät totesivat, että toisille työntekijöille sosiaalisen median käyttö tuntuu luontevammalta kuin toisille.

”Työntekijät ei koe noita some ja tietotekniikkaa ja tommosta niin tärkeäksi, että aina muu mennee eelle, muut työtehtävät tavallaan. Vaikka oikiasti pitäis ehkä muuttaa se, että se ku sulla on kalenterisa joku, niin se kans on, että päivitä sitä, tee tätä, että se on yhtä tärkeätä työtä ku mitä se muukin työ.”

Palveluista puhuttaessa etsivät nuorisotyöntekijät nostivat esiin asiakasryhmän kuulemisen tärkeyden palveluita järjestettäessä ja että siinä voisi olla asia, jota olisi vielä tarpeen kehittää. Etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat, että he ovat asiakkaidensa äänitorvia ja vievät asiakkaiden ääntä esiin ylemmälle taholle. He kuitenkin huomasivat, että nuorten aikuisten asiakkaiden kuuleminen ja kehittämistyöhön mukaan ottaminen voisi saada aikaan vaikuttavampia palveluita. Etenkin nuorille aikuisille suunnattuja palveluita olisi tarpeen kehittää vastaamaan tarvetta paremmin. Eri kunnat ovat palvelutarjonnan suhteen eriarvoisessa asemassa, jolloin etsivät nuorisotyöntekijät ovat vienneet kehittämistarpeita päättäjien tietoisuuteen.

”Mut sitte just niinkö tavallaan tommosiin nuorten, vaikka palveluihin tai muihin nii, nuoria ei kyllä niinkö, varsinki näitä meidän asiakasryhmää koskettavia palveluita ku mietitään ja järjestetään, niin niitä ei kyllä palio kuulla. Niinkö aatellaan, että on nuorten kuulemisjärjestelmä, on joku nuorisovaltuuston niinku tämmösille nuorille nuorille. Mutta sitte tämmöne, nuoret aikuiset väestönä, ja heitä koskevia palveluita muokataan aika palioki aluella, on muokattu. Nii heidän ääni jää hyvin vähhi.”

Valtakunnallista verkostotyötä etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat olevan joko vähän tai se koettiin kaukaisena, esimerkiksi suurempien kattotoimijoiden järjestäminä koulutuksina. Etsivät nuorisotyöntekijät olivat kiitollisia alueellisista ilmaiskoulutuksista, mutta kokivat tärkeäksi myös osallistua valtakunnallisille etsivien päiville. Etsivät nuorisotyöntekijät itse pitävät tärkeänä valtakunnallista verkostoitumista ja ajatusten jakamista ja kokivat sen voimaannuttavana. Kehittämisen kohteena nähtiin yhteistyön kehittäminen Jelpiverkon ja Satelliitin välillä. Tällä hetkellä yhteistyö on lähinnä

nuorten ohjausta ja siirtämistä kuntien välillä sekä yhteisiä koulutuksia. Satelliitin ja Jelpiverkon etsivät nuorisotyöntekijät toivoivatkin yhteistyön tiivistämistä toiminta-alueidensa välillä.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Satelliitin ja Jelpiverkon etsivät nuorisotyöntekijät olivat vahvasti sitä mieltä, että alueellinen yhteistyö tuo heidän työhönsä merkittävää lisäarvoa niin asiakkaan kuin yksittäisen työntekijän ja työyhteisön kannalta. Tulosten mukaan alueellinen yhteistyö lisää työn järjestelmällisyyttä ja tavoitteellisuutta sekä lisää työhyvinvointia. Alueellinen yhteistyö etsivässä nuorisotyössä lisää työn taloudellisia hyötyjä sekä säästää ajallisia resursseja. Taloudellisuus syntyy etsivien nuorisotyöntekijöiden mukaan pienistä palasista ja kun työtä toteutetaan yhdessä monen kunnan kesken, lähte jokaisesta kunnasta vähän resursseja. Päällekkäiseltä työltä vältytään, kun esimerkiksi työn raportointia tehdään Aluehallintovirastolle yhdessä. Näin säästetään aikaa, kun jokaisen kunnan ei tarvitse tehdä kaikkea alusta alkaen itse. Tätä tukee se, että vuonna 2015 65 prosenttia alueellisesti nuorisopalveluita tuottavista kunnista koki taloudelliset säästöt yleisimmäksi hyödyksi järjestäessään palveluita yli kuntarajojen (Suomen nuorisoyhteistyö – Allianssi ry & Suomen Kuntaliitto 2015, 37).

Työntekijän kannalta alueellinen yhteistyö etsivässä nuorisotyössä lisää työhyvinvointia, mikä nousi useasti esiin etsivien nuorisotyöntekijöiden puheissa. Kun etsivää nuorisotyötä saa tehdä yhdessä toisten kuntien etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa, on yksittäisen työntekijän mahdollista saada tukea haastavissa asiakastilanteissa työyhteisöstä. Kokemusten ja tiedon jakaminen sekä yhdessä ideointi nähtiin tärkeänä asiana ja etsivät työntekijät kertoivat sen edistävän heidän omaa ammatillisuuttaan ja tukevan heidän voimavarojaan. Työyhteisöstä työntekijä voi saada uusia näkökulmia ja keinoja erilaisiin tilanteisiin ja uuden työntekijän perehtyminen työhön nopeutuu, kun muilta lähellä työskenteleviltä saa tukea työskentelyyn. Kun omaa toimintaa saa peilata toisten tapaan tehdä työtä, on uuden työntekijän helpompaa lähteä rakentamaan omannäköistään työtappaa, mutta kuitenkin siten, ettei tarvitse kehittää kaikkea alusta alkaen itse.

Tiivis yhteistyö toisten samaa työtä tekevien kanssa mahdollistaa sen, että työtä voidaan jakaa ja esimerkiksi toiminnan suunnitteluvastuuta voidaan vuorotella. Alueellinen yhteistyö on mahdollistanut sen, että tarvittaessa kuntarajoja on lupa ylittää ja toista työntekijää voidaan sijaistaa. Alueellinen yhteistyö on myös lisännyt työturvallisuutta esimerkiksi silloin, kun etsivät nuorisotyöntekijät suorittavat kotikäyntejä työpareina asiakkaiden koteihin. Samankaltaisia asioita työhyvinvointiin liittyen mainitaan Valtakunnallisessa etsivän nuorisotyön käsikirjassa. Sen mukaan työhyvinvoinnin rakenteiden luominen organisaatioon on ensisijaisesti esimiehen, mutta myös työntekijöiden

vastuulla. Näihin rakenteisiin kuuluu esimerkiksi organisaation vision kokonaiskuva, työpari- ja tiimityöskentely, omat mahdollisuudet vaikuttaa työn toteutukseen, etsivän nuorisotyön alueellisen verkoston toimintaan sekä vertaistapaamisiin osallistuminen, työntekijän roolin selkiyttäminen verkostoissa sekä huolellinen perehdytys. (Vilen 2018, 42.)

Alueellinen yhteistyö etsivässä nuorisotyössä tekee asiakastyöstä joustavampaa. Mikäli asiakas ei syystä tai toisesta suostu yhteistyöhön oman kuntansa etsivän nuorisotyöntekijän kanssa, voi toisen kunnan työntekijä ottaa henkilön asiakkaakseen. Hyötyä alueellisesta yhteistyöstä on asiakkaan muuttaessa toiminta-alueen sisällä toiselle paikkakunnalle. Siirtopalavereiden järjestäminen on etsivien nuorisotyöntekijöiden mukaan sujuvampaa, kun kynnys ottaa yhteyttä toisen kunnan palveluihin on matala. Kun etsivä nuorisotyöntekijä tuntee toisten paikkakuntien palvelutarjonnan ja tavat toimia, on asiakkaan jatkon suunnittelu helpompaa. Alueellinen yhteistyö edistää asiakkaiden verkostojen laajenemista sekä mahdollistaa sen, että asiakas voi saada tarvitsemiaan palveluita joustavasti toiselta paikkakunnalta, mikäli niitä ei löydy hänen omasta asuinkunnastaan. Alueellisen yhteistyön myötä asiakkaiden verkostoituminen naapurikuntiin helpottuu ja sosiaalisia suhteita on syntynyt yli kuntarajojen etenkin, kun etsivä nuorisotyöntekijä on ollut tukemassa ja rohkaisemassa asiakasta. Alueellisten tapahtumien ja toiminnan myötä asiakkaat ovat saaneet mahdollisuuden kehittää itseään sosiaalisesti ja saaneet kokemuksia ryhmässä toimimisesta. Etsivien nuorisotyöntekijöiden mukaan alueellinen yhteistyö voi tällä tavalla ehkäistä asiakkaiden syrjäytymistä ja lisätä heidän osallisuuttaan sekä hyvinvointia elämässään. Etsivän nuorisotyön työnkuvaan kuuluu tukemisen keinoin mahdollistaa sosiaaliseen elämään osallistuminen. Siihen kuuluu asiakkaan itsetunnon vahvistumisen tukemista sekä henkilökohtaisen ominaisuuksien kehittämistä. (The International Network of Social Street workers 2008, 12.)

Sosiaalisen median eri kanavat ja niiden käyttö työvälineenä etsivässä nuorisotyössä osoittautui Satelliitin ja Jelpiverkon kehittämisen kohteeksi. Yhteisillä käyttäjätileillä ja -tunnuksilla voitaisiin etsivien nuorisotyöntekijöiden mukaan saada työyhteisössä aikaan vaikuttavampaa ja monipuolisempaa sisältöä. Muiden yhteistyökumppaneiden sosiaalisessa mediassa oleminen nähtiin hyvänä asiana, koska tällöin eri toimijoiden kasvot tulevat sitä kautta tutuiksi etsiville nuorisotyöntekijöille. Sosiaalisen median nähdään olevan kustannustehokas tapa tavoittaa asiakkaita ja sillä voi olla syrjäytymistä ennalta ehkäisevä vaikutus asiakkaisiin. Asiakkaan kynnys ottaa yhteyttä ammattilaiseen voi madaltua, kun yhteydenoton voi tehdä sosiaalisen median välityksellä. Sosiaalinen media voi edistää myös työntekijöiden keskinäistä verkostoitumista. (Lähtenmäki 2016, viitattu 27.11.2017.)

Alueellinen yhteistyö mahdollistaa etsivien nuorisotyöntekijöiden mukaan laajemman ja tiiviimmän verkostotyöskentelyn kuntien ja sen eri toimijoiden välillä, sillä verkostot ja yhteistyökumppanit ovat toisilleen tuttuja. Palveluohjaus helpottuu, kun etsivällä nuorisotyöntekijällä on tuntemusta lähikuntien palveluista ja toimintatavoista. Alueellisen yhteistyön myötä etsivästä nuorisotyöstä on tullut verkostoille tuttua, mikä etsivien nuorisotyöntekijöiden mukaan vähentää päällekkäisen työn tekemistä. Palvelujärjestelmän ja paikallisten toimijoiden tuntemus on etsivän nuorisotyöntekijän hyvä tuntee, jolloin hän osaa kartoittaa asiakkaansa kannalta tärkeät yhteistyötahot, jotta voisi edistää yhteistyötä asiakkaan eduksi. Alueellisesti yhteistyö voi olla erilaista toimijoiden kesken, koska tarpeet ja toimijat vaihtelevat. Siksi onkin tärkeää löytää omalle alueelleen ja paikkakunnalle toimivia työmenetelmiä ja kehittää niitä. (Vilen 2018, 53.) Tuloksissa kävi ilmi, että alueellinen yhteistyö on vakiintunut viime vuosina myös muiden palveluiden ja verkostojen käytänteisiin ja yhä enemmän palveluita tuotetaan kuntien välisenä yhteistyönä. Näin oli esimerkiksi opinto-ohjaajien kohdalla. Kun muutkin palvelut toimivat alueellisesti, on etsivän nuorisotyön alueellinen yhteistyön toteutus luontevaa.

Moniammatillisen yhteistyön hyötyjä on käsitelty Jukka Vehviläisen raportissa Moniammatillinen nuorisotyö. Raportti on tehty vuonna 2002 ja siinä ei suoranaisesti käsitellä etsivää nuorisotyötä, mikä on selitettävissä etsivän nuorisotyön vakiintumisella vasta viime vuosina osaksi nuorisotyötä. Vehviläisen raportissa kuitenkin esitellään sellaisia moniammatillisen yhteistyön hyötyjä, joita meidänkin tuloksissamme nousi esille. Jelpiverkko ja Satelliitti ovat omina yhteisinään moniammatillisia verkostoja sen lisäksi, että verkostotyötä tehdään muiden tahojen kanssa. Yksi moniammatillisen yhteistyön hyöty on Vehviläisen mukaan uusien näkökulmien saaminen ja tiedon laajentuminen. Kukin toimija tuo oman alueensa tietoa yhteiseen pöytään ja tieto erilaisista työskentelytavoista mahdollistaa uusien toimintatapojen käyttämisen. (Vehviläinen 2002, 51-52.) Tämä tuli ilmi myös meidän tuloksissamme: muiden toimijoiden, esimerkiksi yksilö- ja työvalmentajien, ajankohtainen tieto omalta alaltaan on ollut etsiville nuorisotyöntekijöille hyödyllistä, ja vastavuoroisesti omaa tietoa on tarjottu muiden verkostossa toimivien työntekijöiden käyttöön. Vehviläinen mainitsee muiksi moniammatillisen yhteistyön hyödyiksi muun muassa päällekkäisen työn poistamisen eri toimijoiden kesken sekä yksittäiselle työntekijälle tulevan hyödyn ammatti-identiteetin vahvistumisessa, kun yksittäisellä työntekijällä on mahdollisuus kysyä neuvoa verkostolta jonkin nuorta koskevan asian tai päätöksen suhteen (Vehviläinen 2002, 51-52). Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat, että alueellisella yhteistyöllä pystytään vähentämään päällekkäistä työtä

eri toimijoiden kanssa. Työn tekeminen alueellisesti yhdessä muiden etsivien sekä työ- ja yksilövalmentajien kanssa oli vaikuttanut etsivien nuorisotekijöiden ammatti-identiteetin rakentumiseen.

Alueellisen verkostotyön haasteena etsivät nuorisotyöntekijät kokivat sen, että joissain verkostoissa työntekijöiden vaihtuvuuden takia uuden yhteistyökumppanuuden luominen vie aikaa. Haastavana etsivät nuorisotyöntekijät kokivat, että asiakkaille voi olla tarjolla useampaa samankaltaista palvelua, jolloin asiakas ei tiedä, mihin tulisi olla yhteydessä. Palvelujärjestelmän pirstaleisuuden välttämiseksi verkostojen ja yhteistyökumppaneiden tulisi luoda yhteiset käytänteet ja toimintatavat, jotta asiakkaan ohjautuminen tarvitsemiensa palveluiden ja tuen piiriin olisi mutkatonta (Vilen 2018, 53). Nuoret luukulla- tutkimuksen tuloksissa näkyy samankaltaisia huomioita: nuoret eivät aina osaa hakeutua tarvitsemiensa palveluiden piiriin tai ole tietoisia omista oikeuksistaan. Nuorilla on useiden eri tahojen asiakkuuksia, mikä voi sekoittaa ja vaikeuttaa asioiden hoitamista. Tutkimuksessa painotettiin eri palveluntarjoajien välistä yhteistyötä. (Aaltonen, Berg & Ikäheimo 2015, 126.)

Työntekijän kannalta alueellinen yhteistyö voi olla haasteellista silloin, kun yksittäinen työntekijä toimii etsivänä nuorisotyöntekijänä usean kunnan alueella. Näissä tapauksissa työntekijä voi joutua tekemään samat työtehtävät moninkertaisina, kun hänen vastuullaan on useammassa kunnassa toimiminen. Etenkin pienten kuntien haasteeksi etsivät nuorisotyöntekijät kokivat sen, että etsivällä nuorisotyöntekijällä voi olla työssään monia rooleja ja hänen täytyy joustaa moneen suuntaan. Tällöin oman perustehtävän mielessä pitäminen on oman jaksamisen kannalta tärkeää. Koordinaattorin työ koettiin yhtenä työtä selkeyttävänä tekijänä, kun toimitaan usemman kunnan alueella. Työntekijän työssäjaksamisen kannalta on tärkeää, että hän saa tukea organisaatiosta sekä esimieheltään. Hyvinvointiin vaikuttaa pitkälti se, millainen käsitys työntekijällä, organisaatiolla ja esimiehellä on etsivän nuorisotyön työnkuvasta ja millaiset rakenteet työlle on luotu. Etsivän nuorisotyöntekijän työnhyvinvointia ja työssä jaksamista voi haastaa rajaamaton työnkuva, liiallinen työmäärä ja paine suoriutua sellaisista työtehtävistä, jotka eivät välttämättä kuulu perustehtävään. (Vilen 2018, 42-43.)

Tuloksistamme nousivat esiin etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemukset tiettyjen palveluiden huonosta saatavuudesta oman kunnan alueella. Samanlaisia tuloksia on tullut esille myös Aluehallintoviraston tekemän Valtakunnallisen etsivän nuorisotyön kyselystä vuodelta 2017. Kyselyn mukaan moni etsivä nuorisotyöntekijä on kokenut työnsä haastavaksi, jos nuorten läheisyydestä ei ole löytynyt heille sopivia palveluita. Esimerkiksi tuetun asumisen palveluita kaivattiin enemmän sekä

meidän haastatteluidemme että Aluehallintoviraston kyselyn mukaan. (Bamming & Walldén 2018, 24.) Sopivan palvelukokonaisuuden muodostaminen asiakkaille on haastavaa varsinkin pienissä kunnissa, joissa palveluja on rajatusti. Tulosten perusteella alueellinen yhteistyö mahdollistaa laajemman palvelukokonaisuuden, kun palveluita on saatavilla asiakkaille yli kuntarajojen.

Etsivien nuorisotyöntekijöiden mukaan asiakkaat ovat palveluiden saamisessa eriarvoisessa asemassa riippuen siitä, missä he asuvat. Pitkät välimatkat ja huonot julkiset liikenne yhteydet vaikuttavat palveluiden pääsemiseen ja tiettyjä, tarpeellisia palveluita on voitu kunnassa lopettaa, jolloin palvelun perässä on lähdettävä toiselle paikkakunnalle. Alueellisen yhteistyön myötä linkittymistä kunnasta kuntaan on tapahtunut ja tarvittavia palveluita asiakkaille on löytynyt. Kehittämissaasteena etsivät nuorisotyöntekijät näkivät sen, että palveluiden saanti ei olisi asiakkaalla kiinni asuinpaikkakunnasta. Tulevaisuutta ajatellen etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemukset heijastuvat myös tulevaan sosiaali- ja terveystalvuu-uudistukseen. Kunnallisen nuorisotyön tulevaisuusodotukset 2017- raporttiin vastanneiden viranhaltijoiden mukaan mahdollisen tulevan sosiaali- ja terveystalvuuuuden sekä maakuntauudistuksen myötä palvelumuotojen siirtyessä maakuntiin, yhteistyö etäämmällä olevien palveluiden kanssa vaatii suunnitelmallisuutta. Palveluiden pirstaloitumisen ehkäisemiseksi esimerkiksi etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan siirtyminen maakuntiin vaatii palveluohjauksen ja vuorovaikutuksen kehittämistä, jotta yhteistyö olisi jatkossa tehokasta. Raportissa mainitaan, ettei maakuntaan tulisi aina tuottaa uutta palvelua esimerkiksi maakunnallisesti, vaan tulisi hyödyntää kunnissa jo olemassa olevia palveluita, joita kehittämällä alueellisiksi saataisiin samanlaista palvelua myös muille. Sote-uudistuksen myötä paikallisten palveluiden merkitys korostuu, mutta alueellisilla palveluilla voidaan kuitenkin laajentaa verkostoja. (Suomen nuorisoyhteistyö – Allianssi ry & Suomen Kuntaliitto 2017, 60-63.)

Kehittämishaasteeksi nousi asiakkaiden mielipiteiden kuuleminen heille suunnattujen palveluiden järjestämisessä. Asiakkaiden mukaan ottaminen palveluita suunniteltaessa voisi etsivien nuorisotyöntekijöiden mukaan saada aikaan vaikuttavampia palveluita. Asiakkaan osallisuuden vahvistamiseen palveluiden suunnittelussa on kiinnitetty viime aikoina erityistä huomiota sosiaali- ja terveystalvuuissa. On todettu, että monet asiakkaat kokevat heille tarkoitettut palvelut etäisiksi ja jäykiksi, mikä on tuonut tarvetta lisätä asiakkaiden osallisuutta palveluiden järjestämisessä. Jotta osallisuuden vahvistuminen voisi toteutua, on asiakkaille annettava mahdollisuuksia vaikuttaa palveluihin ja järjestämiseen. Palvelun käyttäjien osallistumisen oman palvelunsa suunnitteluun katsotaan lisäävän palvelun asiakaslähtöisyyttä, mutta siihen liittyy vielä haasteita. Jotta

asiakslähtöisyys palveluissa toteutuisi, tulisi palvelukulttuurin omaksua sellaisia menetelmiä ja toimintatapoja, jotka edistäisivät asiakkaan kuulemistä ja osallistumisen vahvistamista. (Hyväri 2017, 38-43.)

Opinnäytetyömme keskeisimpänä johtopäätöksenä on se, että alueellisen yhteistyön koettiin tuovan lisäarvoa niin asiakkaille, yksittäiselle työntekijälle kuin koko työyhteisöllekin. Alueellinen yhteistyö koettiin kannattavampana ja vaikuttavampana kuin työskentely yksin omassa kunnassa. Tästä päättelemme, että alueilla, joilla on useita pieniä kuntia ja tarvetta useammille nuorten palveluille, mitä yksittäinen kunta pystyy järjestämään, voisi alueellinen yhteistyö olla toimiva vaihtoehto, jolla voitaisiin myös lisätä työntekijöiden työssä jaksamista ja työhyvinvointia.

6 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön prosessi alkoi syksyllä 2017, jolloin aloimme pohtia yhdessä, mitä aihealuetta haluaisimme tutkia. Sosiaalisen nuorisotyön syventävä opintojakso sekä ammattiharjoittelu nuorisotyön parissa ohjasivat mielenkiintoamme, ja näin syntyi ajatus opinnäytetyön kohdistamisesta nuorisotyöhön. Otimme yhteyttä Satelliitissa työskentelevään etsivään nuorisotyöntekijään, jonka kautta alueellisen yhteistyön tutkiminen osoittautui opinnäytetyömme aiheeksi. Alueellista yhteistyötä ei ole kovinkaan paljoa tutkittu, joten koimme aiheen itsellemme mielekkääksi, mutta samalla haastavaksikin. Jotta tutkimus ei olisi jäänyt vain yhden verkoston kokemuksiensa varaan, otimme Satelliitin kehoituksesta yhteyttä Jelppiverkon etsiviin nuorisotyöntekijöihin ja he olivat halukkaita kertomaan omista kokemuksistaan.

Mielestämme opinnäytetyömme aihe sopi hyvin ammattikorkeakoulun sosiaalialan opinnäytetyön aiheeksi ja antoi meille hienon mahdollisuuden kehittää ammatillista osaamistamme monipuolisesti. Sosiaalialan kompetenssit (Innokylä 2016, viitattu 27.11.2018) ohjasivat omia oppimistavoitteitamme opinnäytetyön prosessin ajan. Olennaisena osana sosiaalialan kompetensseihin kuuluu esimerkiksi työyhteisöosaaminen, jota saimme prosessin aikana itsessämme kehittää, sillä se oli olennainen osa opinnäytetyömme aihetta. Opinnäytetyön toteuttaminen kolmen hengen ryhmässä on jo osaltaan kehittänyt yhteistyötaitojamme, koska työtä on pitänyt jakaa ja jokaisen tekijän näkökulmat ja mielipiteet on pitänyt ottaa huomioon. Koemme kuitenkin, että nimenomaan erilaiset näkökulmat ja tavat työskennellä ovat tehneet työskentelystä antoisampaa ja tuottaneet hyvää tulosta.

Sosiaalialan kompetensseihin kuuluu asiakastyön osaaminen sekä sosiaalialan palvelujärjestelmän osaaminen (Innokylä 2016, viitattu 27.11.2018). Yhteistyökumppaneiltamme, Satelliitilta ja Jelppiverkolta olemme saaneet runsaasti tietoa heidän tekemästään asiakastyöstä sekä siitä, miten palveluita sovitetaan tukemaan asiakkaan elämäntilannetta ja kuinka palveluohjaus toimii esimerkiksi silloin, kun palveluita tuotetaan kuntien välisenä yhteistyönä. Tämä oli oppimistavoitteenamme jo opinnäytetyön aihetta suunniteltaessa ja nyt prosessin loppuvaiheessa koemme saaneemme aiheesta sitä osaamista, mitä tavoittelimme. Sosiaalialan eettistä osaamista kehitimme jo tutkimuksen aihetta pohtiessamme. Oli mietittävä, onko tämänkaltaista aihetta eettisesti perusteltua lähteä tutkimaan ja millaiset tutkimuskysymykset aiheelle asetetaan. Koko tutkimusprosessin ajan noudatimme hyvää tieteellistä käytäntöä.

Kriittistä ja osallistavaa yhteiskuntaosaamista (Innokylä 2016, viitattu 27.11.2018) olemme kehittäneet huomattavasti prosessin aikana. Etsivän nuorisotyön keskeisenä tavoitteena on ehkäistä huono-osaisuutta ja syrjäytymistä sekä lisätä nuorten hyvinvointia ja osallisuutta alueellaan. Etenkin pienissä kunnissa on viime vuosina ollut havaittavissa palveluiden siirtymistä suurempiin kaupunkeihin. Näin ollen myös etsivä nuorisotyö on joutunut löytämään keinoja ja ratkaisuja alueellisten eroavaisuuksien tasaamiseksi, jotta hyvinvointi ei riippuisi siitä, missä henkilö asuu.

Rajasimme opinnäytetyötämme niin, että emme tutkineet asiakkaiden kokemuksia. Halusimme konkreettisesti kuulla etsiviltä nuorisotyöntekijöiltä, millaista alueellinen yhteistyö heidän mielestään on. Haastattelutilanteet olivat keskustelunomaisia ja rentoja, mutta haastattelua ohjasi teema-haastattelurunko, jonka olimme valmistelleet etukäteen. Jälkeenpäin ajatellen teemapohjaa olisimme voineet suunnitella tarkemmin. Koska haastateltavia henkilöitä oli yhteensä seitsemän, tuli sekä litteroitavaa aineistoa että tuloksia todella paljon, mutta ne olivat sisällöltään monipuolisia ja vastasivat mielestämme tutkimustehtäviin. Aineiston analyysivaiheessa huomasimme haastattelurunkoon ennalta määritettyjen teemojen nivoutuvan tiiviisti yhteen ja huomasimme niissä olevan päällekkäisyyksiä, mikä sai meidät pohtimaan sitä, pitäisikö teemoja muokata uudelleen. Haastattelutilanteissa keskustelu ajautui herkästi teemasta toiseen ja välillä puhe kääntyi etsivään nuorisotyöhön unohtaen teemojen alueellisuuden kontekstin. Uuden teemoittelun myötä saimme lopulta jäsenneltyä tulokset mielestämme loogiseen järjestykseen. Tämä oli yksi haastavimpia vaiheita opinnäytetyöprosessissa ja edellytti meiltä syvällistä perehtymistä aineistoon. Asettamamme teemat kuitenkin nousivat tietoperustasta ja tulokset olivat verrattavissa aikaisempaan tutkimustietoon.

Analyysivaiheessa mielenkiintoista oli huomata se, että molemmat haastatteluryhmät nostivat esiin toisinaan samankaltaisia ilmiöitä ja kokemuksia, eikä haastatteluryhmien kokemuksissa ollut havaittavissa merkittäviä eriäviä näkemyksiä. Koska haastattelimme kahta ryhmää, tuli haastattelussa kuitenkin esiin myös sellaisia asioita, joita toinen ryhmä ei maininnut ollenkaan. Analysoinnissa emme pyrkineet vertailemaan Satelliittia ja Jelppiverkkoa keskenään, joten jätimme tietoisesti mainitsematta, kummasta haastatteluryhmästä mikäkin kokemus oli peräisin.

Opinnäytetyömme prosessi on kestänyt reilun vuoden ajan ja opinnäytetyön tekeminen on ollut ammattikorkeakoulutuksen aikaisista tehtävistämme suurin mitä olemme tehneet. Olemme tavanneet toisiamme usein ja tehneet töitä opinnäytetyön eteen myös etäyhteyksien avulla. Prosessi on ollut pitkä ja väliin on mahtunut pidempiä ajanjaksoja, jolloin opinnäytetyön toteutus on ollut tauolla

tai edennyt hitaammin. Tämä on johtunut esimerkiksi siitä, että työssäkäynti, harjoittelujaksot sekä muut samanaikaiset opinnot ovat haastaneet ajankäyttöä. Prosessiin on sisältynyt paljon itsenäistä tekemistä. Kaikki tämä on opettanut meille organisointikykyä. Koemme, että jokainen on tuonut työskentelyyn tasapuolisesti oman panoksensa ja yhteistyö välillämme on ollut tiivistä ja toimivaa. Opinnäytetyöprosessin myötä olemme saaneet ensimmäistä kertaa kokemusta tutkimustyön toteutuksesta. Olemme saaneet paljon uutta tietoa etsivästä nuorisotyöstä ja sen toteuttamisesta pienissä kaupungeissa ja kunnissa. Olemme oppineet, kuinka kuntien välisellä yhteistyöllä voidaan merkittävästi lisätä asiakastyön laatua sekä toimivuutta ja lisätä yksittäisen työntekijän hyvinvointia ja jaksamista.

Mielestämme opinnäytetyömme vastaa niihin tutkimustehtäviin, jotka sille asetettiin. Tarkoituksena oli kuvailla etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemuksia alueellisesta yhteistyöstä ja siihen liittyvistä kehittämishaasteista. Tavoitteena oli tuoda esiin hyviä työkäytänteitä ja hyötyjä, jotka alueellinen yhteistyö on mahdollistanut etsiville nuorisotyöntekijöille, asiakkaille ja verkostoille. Opinnäytetyön tuloksista voi päätellä, että alueellisen yhteistyön toteuttaminen etsivässä nuorisotyössä on kannattavaa Satelliitille ja Jelppiverkolle, sillä se on taloudellisempaa, vaikuttavampaa ja antaa välineitä toimia joustavasti muuttuvissa tilanteissa. Satelliitti ja Jelppiverkko voivat hyödyntää opinnäytetyömme tuloksia oman kehittämistyönsä pohjana. Opinnäytetyömme tuloksista voivat hyötyä myös ne tahot, jotka tekevät yhteistyötä alueellisesti tai suunnittelevat sen aloittamista. Opinnäytetyömme sisältää mielenkiintoisia näkökulmia ja kokemuksia alueellisen yhteistyön tuomista hyödyistä työhyvinvointiin, työyhteisöön sekä asiakas- ja verkostotyöhön. Tässä opinnäytetyössä olimme rajanneet kokemusten kartoittamisen ainoastaan etsivien nuorisotyöntekijöiden näkökulmaan. Jatkotutkimuksena voisi olla mielenkiintoista laajentaa näkökulmaa koko moniammatillisen verkoston toimintaan, jolloin mukana olisi esimerkiksi työ- ja yksilövalmentajien kokemukset. Jatkotutkimus voisi koskea myös Satelliitin ja Jelppiverkon asiakkaiden kokemuksia esimerkiksi alueellisesta toiminnasta ja tapahtumista.

LÄHTEET

Aaltonen, K. 2011. Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Aaltonen, S., Berg, P. & Ikäheimo, S. 2015. Nuoret luukulla. Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. Verkkojulkaisuja 84. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.

Aira, A. 2012. Toimiva yhteistyö. Työelämän vuorovaikutussuhteet, tiimit ja verkostot. Jyväskylän yliopisto: Jyväskylä University Printing House.

Alanen, O. & Kotkavuori, A. 2014. Välittämisen ammattilaiset. Vamoksen käsikirja etsivään nuorisotyöhön. Helsingin diakonissalaitos: Libris Oy.

Aluehallintovirasto 2018a. Etsivä nuorisotyö. Viitattu 19.1.2018, <https://www.avi.fi/web/avi/etsiva-nuorisoty#WmGpJKiWY2w>.

Aluehallintovirasto 2018b. Valtionavustus etsivän nuorisotyön tukemiseen vuonna 2018. Viitattu 23.3.2018, <http://minedu.fi/documents/1410845/3919584/Valtionavustus+etsiv%C3%A4n+nuorisoty%C3%B6n+tukemiseen+vuonna+2018.pdf/a60d1a5e-0e8c-46bb-a59e-4760ea955442>.

Aluehallintovirasto 2018c. Nuoriso. Viitattu 28.11.2018, <https://www.avi.fi/web/avi/nuoriso>.

Bamming, R. & Walldén, J. 2018. Etsivä nuorisotyö 2017 – Valtakunnallisen etsivän nuorisotyön kyselyn tulokset. Aluehallintovirastojen julkaisuja 49/2018.

Eskola, J. & Vastamäki J. 2015. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa R. Valli & J. Aaltonen (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 4. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 27–44.

Etsivän nuorisotyön kehittämisen tuki -projekti 2017. Ammattilaisten näkemys etsivästä nuorisotyöstä – Etsivä nuorisotyö 2017 -kyselyn tulokset. 24.5.2017. Blogi. Viitattu 28.11.2018, <http://entkehitaminen.blogspot.fi/2017/05/ammattilaisten-nakemys-etsivasta.html>.

Gretschel, A. 2002. Kunta nuorten osallisuusympäristönä. Nuorten ryhmän ja kunnan vuorovaikutussuhteen tarkastelu kolmen liikuntarakentamisprojektin laadunarvioinnin keinoin. Jyväskylän yliopisto. Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta. Väitöskirja. Viitattu 19.4.2018, <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13503/9513912868.pdf?sequence=1>.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. 19.painos. Helsinki: Tammi.

Hyväri, S. 2017. Asiakaslähtöisyyden periaatteet ja toteutuminen sosiaali- ja terveystieteissä. Teoksessa Asiakkaan moniammatillinen ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Helminen, J. (toim.) 1. painos. Helsinki: Edita, 38–43.

Innokylä 2016. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. Viitattu 28.11.2018, <https://www.innokyla.fi/documents/1167850/5e8f1ef1-7a5b-4dfb-a629-0ea09dbfe904>.

Isoherranen, K. 2005. Moniammatillinen yhteistyö. Helsinki; Porvoo: WSOY.

Jelppiverkko 2018a. Faktaa Jelppiverkosta. Viitattu 28.11.2018, <https://jelppiverkko.fi/fi/faktaa-jelppiverkosta>.

Jelppiverkko 2018b. Jelppiverkko – Seinätön työpaja. Viitattu 25.3.2018, <https://jelppiverkko.fi/fi/seinatton-tyopaja>.

Juvonen, T. 2015. Sosiaalisesti kontrolloitu, hauraasti autonominen. Nuorten toimijuuden rakentuminen etsivässä työssä. 2.painos. Helsinki: Unigrafia.

Kaartinen-Koutaniemi, J. (toim.) 2012. Etsivässä työssä. Helsinki: Nuorten Keskus.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja –sarja. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kiilakoski, T. 2007. Johdanto: Lapset ja nuoret kuntalaisina. Teoksessa A. Gretschel & T. Kiilakoski (toim.) Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 77, 8–23.

Kuure, T. & Lidman, J. (toim.) 2018. Yhteisellä työllä parempaa. Opaskirja monialaisen yhteistyön kehittämiseksi nuorten hyvinvointipalveluissa. Viitattu 19.4.2018, <http://www.koordinaatti.fi/sites/default/files/yhteisella-tyolla-parempaa.pdf>.

Lähteenmäki, S. 2016. Sosiaalinen media soveltuu hyvin nuorisososiaalityön ja -ohjauksen työvälineeksi. Blogi 2.5.2016. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Verke-digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskus. Viitattu 27.11.2017, <https://www.verke.org/blog/sosiaalinen-media-soveltuu-hyvin-nuorisososiaalityon-ja-ohjauksen-tyovalineeksi/>.

Nieminen, J. 2007. Vastavoiman hahmo – Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 21–43.

Numminen, U. & Stenvall, K. 2004. Seudulliseen yhteistyöhön! Opetustoimen seudullisia verkostoja. Helsinki: Opetushallitus.

Nuorisolaki 21.12.2016/1285.

Ohjaamotoiminnan käynnistäminen Raahessa -hanke 2018. Euroopan sosiaalirahasto. Viitattu 28.11.2018, <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21245>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018. Nuorten työpajat ja etsivä nuorisotyö. Viitattu 31.1.2018, <http://minedu.fi/tyopajat-ja-etsiva-nuorisotyö>.

Pietilä, I. 2017. Ryhmäkeskustelu. Teoksessa M. Hyvärinen, P. Nikander & J. Ruusuvuori (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino, 111–130.

Puuronen, A. 2014. Etsivän katse. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.

Raahen kaupunki 2018. Hankkeet. Ohjaamatoiminnan käynnistäminen Raahessa. Viitattu 28.11.2018, <https://www.raahe.fi/hanketoiminta-ja-kehittaminen/hankkeet>.

Raahen kaupunki 2016. Nuorisolautakunta – Pöytäkirja 14.12.2016/Pykälä 52.

Raahen kaupunki 2010. Perusturvalautakunta – Pöytäkirja 31.08.2010/Pykälä 42.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Analyysin äärellä. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 20.11.2018, https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_1.html.

Saarela-Kinnunen, M. & Eskola, J. 2015. Tapaus ja tutkimus = tapaustutkimus? Teoksessa R. Valli & J. Aaltola (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 4. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 180–184.

Satelliitti 2018a. Satelliitti – etsii, ohjaa, valmentaa. Viitattu 28.11.2018, <http://www.satelliitti.info/>.

Satelliitti 2018b. Etsivä nuorisotyö. Toimintasuunnitelma 2018. Viitattu 25.3.2018, <http://www2.sii-kajoki.fi/d5web/kokous/20182109-3-1.PDF>.

Soanjärvi, K. 2007. Nuorisotyön verkostoituminen–Nuorisotyöntekijöiden yhteistyöstä osaamisverkostoksi. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä- Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 155–167.

Somero, H. 2017. Jelppiverkko – mahdollisuus ylikunnalliseen nuorisotyöhön. Viitattu 28.11.2018, <https://www.avi.fi/documents/10191/7918203/Heli+Somero.pdf/12911d8a-947c-4c8e-afd8-c73e76e2be10>.

Suomen nuorisoyhteistyö – Allianssi ry & Suomen Kuntaliitto 2015. Kunnallisen nuorisotyön tulevaisuusodotukset 2015. Helsinki: Suomen nuorisoyhteistyö – Allianssi ry & Suomen Kuntaliitto.

Suomen nuorisoyhteistyö – Allianssi ry & Suomen Kuntaliitto 2017. Kunnallisen nuorisotyön tulevaisuusodotukset 2017. Helsinki: Suomen nuorisoyhteistyö – Allianssi ry & Suomen Kuntaliitto.

The International Network of Social Street workers 2008. International Guide on the methodology of street work throughout the world. Viitattu 27.11.2018, <http://www.ula.fi/assets/Public-files/Dokument/Guide2008AN.pdf>.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2018. Hyvä tieteellinen käytäntö. Viitattu 20.11.2018, <https://www.tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanto>.

Tuuva-Hongisto, S., Pöysä, V. & Armila, P. 2016. Syrjäkylien nuoret – unohdetut kuntalaiset? Kunnallisuusalan kehittämissäätöön Tutkimusjulkaisu-sarjan julkaisu nro 99. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Vehviläinen, J. 2002. Moniammatillinen nuorisotyö: yksinäisten sankareiden ajasta tiimityöhön. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaalit 2/2002.

Viitanen, R. & Majoinen, K. 2002. Alkusanat. Teoksessa A. Gretschel (toim.) Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina. Helsinki: Suomen kuntaliitto, 3.

Vilen, A. 2018. Etsivä nuorisotyö - Valtakunnallinen etsivän nuorisotyön käsikirja. Opetus- ja kulttuuriministeriö. <https://drive.google.com/file/d/1RbVzgOPJPqDq6fvuD4SNc6gyXwbKZOiY/view>.

1. Alueellinen yhteistyö asiakastyössä

- nuorten tukeminen eri keinoilla
- osallisuus
- yhteisöllisyys
- toimijuus
- voimavaraistuminen
- elämänhallinta
- itsenäistyminen
- rinnalla kulkeminen
- palveluihin ohjaaminen
- koulutus ja työelämä
- syrjäytymisen ehkäisy
- siirtymävaiheet
- asiakassuhde, luottamuksen saaminen
- kohtaamispaikat

2. Käytänteet alueellisessa yhteistyössä

- palvelukokonaisuuden muodostaminen asiakkaalle
- tiedonvaihto ja kokemusten jakaminen
- vuorovaikutus
- työhyvinvointi
- verkostot/verkostotyö
  - paikalliset
  - alueelliset
  - valtakunnalliset
- ammatti-identiteetin rakentuminen alueellisessa yhteistyössä
- yhteistyökumppanit
- erilaiset työryhmät
- projektit ja kehittämishankkeet
- työn näkyväksi tekeminen asiakkaille (ja yhteistyökumppaneille)
- sosiaalinen media

- perinteet/pitkään jatkuneet käytänteet
- taloudellisuus, vaikuttavuus
- menettelytavat nuorten palveluihin ohjaamisessa
- kohtaamispaikat

3. Alueelliset erityispiirteet

- palvelujen etäisyys ja välimatkat
- palvelujen saatavuus/palveluihin pääsy
- koulutusmahdollisuudet alueella
- työllisyysnäkymät alueella
- osallisuus alueella
- kuntaliitosten vaikutus alueelliseen yhteistyöhön
- resurssit
- alueelliset mahdollisuudet
  - nuorten kannalta
  - työntekijöiden kannalta
- maaseutukunnat vs. kaupungit, kumpi hyötyy kummasta?
- etsivän työn ainutlaatuisuus/omannäköisyys

Hei Satelliitin ja Jelppiverkon etsivät nuorisotyöntekijät!

Olemme kolme sosionomiopiskelijaa Oulun ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemuksista alueellisesta yhteistyöstä ja siitä miten alueellista yhteistyötä tulisi heidän mielestään kehittää. Opinnäytetyömme tavoitteena on tuoda esiin alueellisen yhteistyön tuomia työkäytänteitä ja hyötyjä etsiville nuorisotyöntekijöille sekä kaikille etsivää nuorisotyötä järjestäville toimijoille. Tavoitteena on nostaa esiin alueelliseen yhteistyöhön liittyviä kehittämishaasteita ja mahdollisia ratkaisuja näihin haasteisiin. Tutkimustehtävämme ovat:

1. Millaisia kokemuksia Satelliitin ja Jelppiverkon etsivillä nuorisotyöntekijöillä on alueellisesta yhteistyöstä?
2. Miten alueellista yhteistyötä tulisi kehittää Satelliitin ja Jelppiverkon etsivien nuorisotyöntekijöiden mielestä?

Haluaisimme haastatella teitä etsiviä nuorisotyöntekijöitä ja kuulla kokemuksistanne opinnäytetyömme aiheeseen liittyen. Haastattelu toteutetaan pienissä ryhmissä siten, että Satelliitin etsivät ja Jelppiverkon etsivät ovat omissa ryhmissään. Haastattelu on keskustelunomainen tilanne ja täysin vapaaehtoinen. Teille ei aiheudu tästä mitään kuluja.

Haastattelu äänitetään nauhurilla ja sekä nauhoite että puhtaaksi kirjoitettu materiaali tuhoataan asianmukaisella tavalla, kun opinnäytetyömme on valmis. Vastauksenne käsitellään anonymisti, eikä kenenkään haastateltavan yksittäisiä vastauksia voi tunnistaa lopullisesta opinnäytetyöstä. Tarkoituksena ei ole vertailla Satelliittia ja Jelppiverkkoa keskenään.

Haastattelisimme teitä teille sopivassa paikassa ja teille sopivana ajankohtana, mieluiten toukokuun lopussa. Pyytäisimme teitä ilmoittamaan, mikäli ette osallistu haastattelutilanteeseen. Haastatteluun kannattaa varata aikaa noin kaksi tuntia. Mikäli teillä herää lisäkysymyksiä opinnäytetyöhömmme tai haastatteluun liittyen, voitte olla meihin yhteydessä.

Suuri kiitos yhteistyöstänne!

Ystävällisin terveisin,

Anna Aura

Sähköposti

Jatta Junnila

Sähköposti

Sani Kurkinen

Sähköposti